

ปัญหาและข้อแก้ไขของการดำเนินงานฌาปนกิจสงเคราะห์

ความแตกต่างระหว่างการดำเนินงานฌาปนกิจสงเคราะห์และการประกันชีวิต

การฌาปนกิจสงเคราะห์ เป็นการสงเคราะห์ผู้สูงอายุซึ่งไม่อาจสร้างหลักประกันแก่ตนเองโดยการประกันชีวิตในรูปแบบอื่น ๆ ได้แล้ว เนื่องจากมีอายุสูงเกินไปซึ่งโดยปกติจะเป็นผู้มีอายุตั้งแต่ 60 ปี ถึง 70 ปี

ผู้มีอายุเหล่านี้ปกติย่อมมีอัตราการตายที่สูงกว่าผู้มีอายุน้อย บริษัทหรือสมาคมซึ่งดำเนินงานการฌาปนกิจสงเคราะห์ไม่อาจจะเข้ารับผิดชอบในการจ่ายเงินสงเคราะห์เมื่อถึงแก่กรรมโดยตรง เสมือนวิธีการประกันชีวิตโดยทั่วไป ถ้าจะต้องรับผิดชอบเช่นนั้น ก็จะต้องกำหนดให้ส่งเงินเบี้ยประกันเป็นจำนวนมาก และสมาชิกต้องส่งเงินเกินกว่าจำนวนเงินสงเคราะห์ที่จะได้รับเมื่อตนถึงแก่กรรม ภายในระยะเวลาเพียง 5-6 ปี ดังนั้น จำนวนเบี้ยประกันที่จะต้องส่ง จะต้องเป็นจำนวนมาก ซึ่งเกินกว่าความสามารถของสมาชิกโดยทั่วไปที่จะมีการยอมรับผิดชอบได้ และคงไม่มีผู้ใดสมัครเป็นสมาชิก แต่ถ้าบริษัทหรือสมาคมจะลดอัตราเบี้ยประกันลง ก็จะต้องยืดระยะเวลาการส่งเบี้ยประกันให้ยาวนานขึ้น ซึ่งสมาชิกอาจจะตายเสียก่อนส่งเงินเบี้ยประกันครบถ้วน ดังนั้น บริษัทหรือสมาคมก็จะประสบปัญหาการขาดทุน และไม่อาจรับผิดชอบต่อสมาชิกผู้ตายได้

ฉะนั้น ผู้ดำเนินงานการฌาปนกิจสงเคราะห์ในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก จึงต้องใช้วิธีให้สมาชิกที่ยังมีชีวิตอยู่ ช่วยกันรับผิดชอบเฉลี่ยจ่ายเงินสงเคราะห์แก่ผู้ตายกันเอง ส่วนบริษัทหรือสมาคมเป็นเพียงผู้จัดการรวบรวมเงินส่งมอบแก่ทายาทของผู้ตายใหญ่ถูกต้องตามระเบียบเท่านั้น

ปัญหาของระบบงานการฌาปนกิจสงเคราะห์

เมื่อบริษัทหรือสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์ ไม่อาจจะรับผิดชอบการจ่ายเงินสงเคราะห์แก่สมาชิกผู้ตายถึง เช่นการประกันชีวิตได้แล้ว การฌาปนกิจสงเคราะห์ก็ไม่ใช้หลักประกันอันมั่นคงของประชาชนต่อไป ผู้ดำเนินงานนี้จึงมีหน้าที่แต่เพียงการเรียกเก็บเงินสงเคราะห์จากสมาชิกตามวิธีใดวิธีหนึ่งดังต่อไปนี้

วิธีที่ 1 กำหนดอัตราส่วนเฉลี่ยเงินสงเคราะห์เป็นจำนวนแน่นอน

วิธีนี้เป็นการกำหนดอัตราส่วนเฉลี่ยเงินสงเคราะห์เป็นจำนวนแน่นอน โดยให้สมาชิกที่ยังมีชีวิตอยู่จ่ายเงินสงเคราะห์สัปดาห์เป็นจำนวนคนละเท่า ๆ กัน เช่นกำหนดให้สมาชิกทุกคนที่มีสิทธิรับเงินสงเคราะห์แล้ว จ่ายเงินสงเคราะห์เท่า ๆ กันสัปดาห์ละ 5 บาท

แต่สมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์บางแห่งที่ตั้งขึ้นภายในวงการใดโดยเฉพาะ ซึ่งไม่ได้ทำการรับสมาชิกโดยทั่วไป อาจกำหนดส่วนเฉลี่ยเงินสงเคราะห์สำหรับสมาชิกแตกต่างกัน เช่น

1.1 กำหนดส่วนเฉลี่ยตามอายุของสมาชิกในวันรับสมัคร โดยให้ผู้น้อยอายุน้อยจ่ายส่วนเฉลี่ยน้อยกว่าผู้น้อยอายุมาก อาทิเช่น

อายุในวันสมัครไม่เกิน	30 ปี	จ่ายสงเคราะห์สัปดาห์ละ	10 บาท
"	" 30 " แต่ไม่เกิน 40 ปี	"	12 บาท
"	" 40 " " 50 "	"	15 บาท
"	" 50 " บริบูรณ์	"	20 บาท

1.2 กำหนดส่วนเฉลี่ยตามฐานะของสมาชิก โดยระบุให้ผู้น้อยมีตำแหน่งสูงจ่ายส่วนเฉลี่ยมากกว่าผู้น้อยที่มีตำแหน่งต่ำกว่า อาทิเช่น

สมาชิกประเภทอาวุโส	จ่ายเงินสงเคราะห์สัปดาห์ละ	20 บาท
สมาชิกประเภทเสมียนพนักงาน	"	15 "
สมาชิกประเภทคนงาน	"	10 "

1.3 กำหนดส่วนเฉลี่ยตามจำนวนสมาชิกทั้งสิ้นในวันเรียกเก็บเงินสงเคราะห์
เช่นกำหนดว่า

เมื่อมีจำนวนสมาชิกต่ำกว่า	120,000 คน	ส่วนเฉลี่ยจะเป็นคนละ	40 สติกาต์
ถ้ามีจำนวนสมาชิกตั้งแต่	120,000 คน ขึ้นไป	ส่วนเฉลี่ยจะเป็นคนละ	30 สติกาต์

การใช้วิธีนี้ โดยปกติเป็นที่นิยมในกลุ่มสมาคมที่ตั้งขึ้นเป็นอิสระ ซึ่งมีได้รับความสนับสนุนจากวงการค้า ๆ และถ้าสมาคมเหล่านี้รับสมาชิกจากบุคคลทั่วไป ปัญหาในความมั่นคงของการดำเนินงานพาณิชย์สงเคราะห์ในสมาคม ย่อมขึ้นกับความนิยมของประชาชนเป็นหลัก กล่าวคือ ถ้าสมาคมได้รับความนิยมจากประชาชนจนมีผู้สมัคร เป็นสมาชิกเพิ่มจำนวนมากขึ้นแล้ว สมาชิกผู้ตายรุ่นหลัง ๆ ก็จะได้รับเงินสงเคราะห์เพิ่มมากขึ้น แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าประชาชนเสื่อมความนิยมลง จำนวนสมาชิกก็จะลดลงตามลำดับ สมาชิกผู้ตายรุ่นหลัง ๆ ก็จะได้รับเงินสงเคราะห์น้อยลงตามลำดับ โดยเฉพาะสมาชิกกลุ่มหลัง ๆ อาจจะไม่ได้รับเงินสงเคราะห์จากผู้ใด เพราะสมาคมคงต้องเลิกไปแล้ว

เนื่องจากวิธีการกำหนดส่วนเฉลี่ยเงินสงเคราะห์เป็นจำนวนแน่นอนนี้ มีข้อเสียอันเป็นปัญหาประการสำคัญซึ่งสมควรจะพิจารณาแก้ไข กล่าวคือกรณีที่สมาคมพาณิชย์สงเคราะห์กำหนดการจ่ายส่วนเฉลี่ยของเงินสงเคราะห์เป็นจำนวนตายตัว เช่นนี้ และถ้าในปีใดมีจำนวนสมาชิกตายลงมาก ก็จะเป็นภาระหนักมากเกินไปสำหรับสมาชิกที่ยังมีชีวิตอยู่ จะต้องจ่ายเงินสงเคราะห์เป็นมูลค่ารายปีที่สูงมาก เช่น

ตัวอย่างที่ 1 สมาคมพาณิชย์สงเคราะห์แห่งหนึ่งมีสมาชิกจำนวนคงที่จำนวน 10,000 คน กำหนดการเก็บเงินสงเคราะห์จากสมาชิกรายละ 5 บาท จำนวนสมาชิกที่ตายในปีต่าง ๆ มีดังต่อไปนี้

ปีที่ 1	สมาชิกตาย	5%	ของจำนวนทั้งหมด	10,000 คน
ปีที่ 2	"	"	10%	" 10,000 คน

ปีที่ 3	สมาชิกตาย 15%	ของจำนวนทั้งหมด	10,000 คน
ปีที่ 4	" "	20%	" " 10,000 "
ปีที่ 5	" "	25%	" " 10,000 "

ดังนั้นจำนวนเงินสงเคราะห์ที่สมาชิกซึ่งมีชีวิตอยู่แต่ละคนต้องจ่ายในแต่ละปีจะเป็น

ดังนี้:-

ปีที่ 1	สมาชิกต้องจ่ายเงินสงเคราะห์	$\frac{5}{100} \times 10,000 \times 5$	= 2,500 บาท
ปีที่ 2	"	$\frac{10}{100} \times 10,000 \times 5$	= 5,000 บาท
ปีที่ 3	"	$\frac{15}{100} \times 10,000 \times 5$	= 7,500 บาท
ปีที่ 4	"	$\frac{20}{100} \times 10,000 \times 5$	= 10,000 บาท
ปีที่ 5	"	$\frac{25}{100} \times 10,000 \times 5$	= 12,500 บาท

ซึ่งจะเห็นว่า จำนวนเงินสงเคราะห์รายปีซึ่งสมาชิกแต่ละคนจะต้องจ่ายเป็นจำนวนที่สูงมาก เพราะเมื่อกิจการดำเนินงานเป็นระยะเวลานานขึ้น อัตราภาระของสมาชิกจะสูงขึ้นเรื่อย ๆ และถ้าบริษัทหรือสมาคมรับสมัครสมาชิกที่มีอายุมาก ซึ่งจะทำให้อัตราภาระในปีต่อมาสูงมากแล้ว สมาชิกที่เหลือก็ไม่อาจรับภาระจ่ายเงินสงเคราะห์ในอัตราที่สูงเช่นนี้ได้ต่อไป

ตัวอย่างที่ 2

สมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์แห่งหนึ่ง กำหนดการเก็บเงินสงเคราะห์ในอัตราคงที่จากสมาชิกรายละ 5 บาท ถ้าจำนวนสมาชิกในปีแรกมี 500 คน และปีที่สองมีสมาชิก 700 คน

สมมุติว่า ถ้าในปีแรกมีสมาชิกตาย 1 คน สมาชิกผู้นั้นจะได้รับเงินสงเคราะห์ 2,500 บาท (500×5) ในปีต่อมา ถ้าสมาชิกตาย 100 คน สมาชิกผู้ตายจะได้รับเงินสงเคราะห์รายละ 3,500 บาท (700×5) แต่สมาชิกซึ่งมีชีวิตอยู่จะต้องจ่ายเงินคนละถึง 500 บาท (5×100)

เมื่อระยะเวลาผ่านไป อัตราภาระจะสูงขึ้น และจำนวนเงินสงเคราะห์รายศพ ซึ่งทายาทของผู้ตายจะได้รับมากขึ้น ซึ่งขณะเดียวกันสมาชิกที่เหลือก็ต้องจ่ายเงินมากขึ้น จนอาจถึงจุดที่สมาชิกไม่อาจรับภาระได้เช่นกัน

ดังนั้นทางแก้ไข จึงควรเปลี่ยนจากระบบการเก็บเงินสงเคราะห์รายศพในอัตราคงที่ มาเป็นอัตราส่วนเฉลี่ยจากจำนวนเงินสงเคราะห์คงที่ เพราะจะไม่ใช่ภาระที่หนักเกินไป สำหรับสมาชิกที่เหลือในการช่วยเฉลี่ยเงินสงเคราะห์ เช่นกำหนดว่า สมาชิกผู้ตาย จะได้รับเงินสงเคราะห์คนละ 2,500 บาท ดังนั้น ในปีที่ 2 เมื่อสมาชิกตายลง 100 คน สมาชิกผู้ตายจะได้รับเงินสงเคราะห์คนละ 2,500 บาท และสมาชิกที่มีชีวิตอยู่จะเฉลี่ยจ่ายเงินเพียงคนละ 357 บาท $(\frac{2,500 \times 100}{700})$ แทนที่จะจ่ายถึง 500 บาท เช่นระบบการกำหนดอัตราส่วนเฉลี่ยเงินสงเคราะห์เป็นจำนวนแน่นอน

ด้วยเหตุนี้เอง จึงอาจพอสรุปได้ว่าบริษัทหรือสมาคมอาปนกิจสงเคราะห์จะหาสมาชิกใหม่ได้เพิ่มขึ้น และดำรงสมาชิกภาพของสมาชิกเดิมอยู่ได้ต้องอาศัยปัจจัยสำคัญของการปรับค่าอัตราเงินสงเคราะห์รายศพในอัตราที่เหมาะสมยุคตลอดเวลา การใช้อัตราตายตัวจะมีข้อเสียอย่างยิ่ง ในการปรับค่าอัตราเงินสงเคราะห์รายศพนี้ จะต้องพิจารณาถึงจำนวนสมาชิกใหม่ที่เพิ่มขึ้น และอัตราภาระประกอบกันไปเสมอ เพื่อคำนวณหาค่าเงินสงเคราะห์ที่เหมาะสมได้

วิธีที่ 2 กำหนดจำนวนเงินสงเคราะห์เป็นจำนวนคงที่

วิธีนี้เป็นวิธีที่กำหนดให้สมาชิกมีหน้าที่เฉลี่ยจ่ายเงินสงเคราะห์คนละเท่า ๆ กันจนครบจำนวนที่กำหนดไว้ เช่นกำหนดว่า

สมาชิกที่มีฐานะมีสิทธิรับเงินสงเคราะห์รายละ 10,000 บาท หรืออาจกำหนดจำนวนเงินสงเคราะห์ตามอายุการเป็นสมาชิก เช่น

ก. ผู้ที่ถึงแก่กรรมภายหลังที่มีอายุการเป็นสมาชิกครบ 1 ปี บริบูรณ์ มีสิทธิรับเงินสงเคราะห์ 5,000 บาท

ข. ผู้ที่ถึงแก่กรรมภายหลังที่มีอายุการเป็นสมาชิกครบ 2 ปี บริบูรณ์ มีสิทธิรับเงินสงเคราะห์ 10,000 บาท

ถ้าบริษัทหรือสมาคมฯ อนุมัติสงเคราะห์ให้ระบบการกำหนดจำนวนเงินสงเคราะห์เป็นจำนวนคงที่ เมื่อมีสมาชิกถึงแก่กรรมก็จะคำนวณเงินสงเคราะห์รายศพโดยนำจำนวนสมาชิกทั้งสิ้นที่มีอยู่ในเวลานั้นไปหารจำนวนเงินสงเคราะห์ที่จะต้องจ่าย ผลลัพธ์ที่ได้ก็เรียกเก็บจากสมาชิกตามจำนวนนั้น

$$\text{อัตราเงินสงเคราะห์รายศพ} = \frac{\text{จำนวนเงินสงเคราะห์ที่ต้องจ่าย}}{\text{จำนวนสมาชิกทั้งสิ้นขณะนั้น}}$$

ในระยะแรก อัตราเงินสงเคราะห์ที่จ่ายจะมีจำนวนสม่ำเสมอ แต่เมื่อจำนวนสมาชิกมีเพิ่มขึ้น ส่วนเฉลี่ยที่เรียกเก็บจากสมาชิกเพื่อจ่ายสงเคราะห์ศพหนึ่ง ๆ จะลดน้อยลง เพราะมีตัวหารคือจำนวนสมาชิกทั้งหมดเพิ่มขึ้น แต่สมาชิกจะต้องถูกเรียกเก็บเงินบ่อยครั้งขึ้นกว่าเดิม เนื่องจากเมื่อจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้น จำนวนสมาชิกที่ตายก็ย่อมมีสัดส่วนเพิ่มมากขึ้นด้วย และเมื่อจำนวนสมาชิกลดลงเพราะสมาชิกตายมากขึ้น ส่วนเฉลี่ยเงินสงเคราะห์ที่เรียกเก็บก็จะต้องเพิ่มมากขึ้นตามส่วนสัมพันธ์ในทางกลับกัน นั่นคือยิ่งจำนวนสมาชิกลดลงเพียงใด ส่วนเฉลี่ยก็จะเพิ่มมากขึ้นเพียงนั้น

ผู้บริหารงานการฌาปนกิจสงเคราะห์ซึ่งใช้ระบบนี้ ก็จะต้องอาศัยความนิยมของประชาชน ในการเพิ่มความมั่นคงทางการเงินดำเนินงาน ทำนองเดียวกันวิธีแรกเช่นกัน ถ้าจำนวนสมาชิกลดลงอยู่เรื่อย ๆ โดยไม่สามารถสร้างความนิยมแก่ประชาชนได้ ก็มีแนวโน้มที่จะแสดงว่า สมาชิกที่ยังมีชีวิตอยู่จะไม่สามารถรับผิชอบต่อการถูกเรียกเก็บเงินส่วนเฉลี่ยได้ตลอดไป อาจต้องละทิ้งให้ขาดสมาชิกภาพเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้สมาชิกรุ่นสุดท้ายต้องละเลยการส่งเงินสงเคราะห์นั้นด้วย ซึ่งก็หมายความว่า สมาชิกคนสุดท้ายก็คงไม่มีโอกาสได้รับเงินสงเคราะห์อีกเช่นเดียวกัน

ปัญหาอันตรายของงานฌาปนกิจสงเคราะห์ในอนาคต

การดำเนินงานฌาปนกิจสงเคราะห์นั้น เป็นงานที่มีทั้งผลดีและผลเสียอยู่มาก แต่ก็เป็นงานที่มีลักษณะพิเศษที่แตกต่างออกไปจากการดำเนินงานโดยทั่ว ๆ ไปประการหนึ่งคือ ผู้ดำเนินการหรือผู้เริ่มกิจการไม่จำเป็นต้องมีการลงทุนเบื้องต้นในการดำเนินงานเลย หรืออาจลงทุนเพียงจำนวนเล็กน้อยสำหรับค่าใช้จ่ายในการโฆษณาและค่าเครื่องเขียนแบบพิมพ์เท่านั้น ก็อาจดำเนินงานฌาปนกิจสงเคราะห์ได้แล้ว ดังนั้นจึงเป็นการเปิดโอกาสใหญ่ที่สนใจได้เข้าดำเนินกิจการฌาปนกิจสงเคราะห์อย่างง่ายดาย โดยที่ไม่ได้ทำการพิจารณาผลเสียอย่างรอบคอบเสียก่อน และอาจต้องเลิกกิจการโดยง่ายในเวลาต่อมา

นอกจากจะเป็นการง่ายแก่การเปิดดำเนินการแล้ว ยังเป็นการง่ายที่จะสร้าง ความนิยมแก่ประชาชนโดยทั่วไปในระยะเริ่มแรกอีกด้วย ในระยะแรกนั้น เมื่อสมาชิกถึงแก่กรรม จะได้รับเงินสงเคราะห์เป็นจำนวนมากพอสมควร เมื่อเทียบกับเงินสงเคราะห์ที่ตนจ่าย ขณะยังมีชีวิตอยู่ ดังนั้นเมื่อความนิยมเพิ่มมากขึ้น และมีสมาชิกสมัครเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ บริษัท หรือสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์นั้นจะมีรายได้จากเงินค่าสมัครเป็นจำนวนมากมาย

ดังนั้น งานการฌาปนกิจสงเคราะห์จึงเป็นงานที่มีกำไรอย่างง่ายและรวดเร็ว ซึ่งขณะเดียวกัน ก็มีความเสี่ยงภัยสูงต่อการต้องเลิกกิจการด้วย กล่าวคือ ความเสื่อมของงานการ ฌาปนกิจสงเคราะห์จะเกิดขึ้นเมื่อกิจการได้ดำเนินไประยะหนึ่ง ซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่มีอายุมาก และจะต้องตายลงเป็นจำนวนมาก ๆ จนสมาชิกที่ยังมีชีวิตอยู่ไม่สามารถส่งเงินสงเคราะห์ศพได้ต่อไป หรือส่งไม่ทันตามกำหนดที่เรียกเก็บจำเป็นต้องทอดทิ้งให้ขาดสมาชิกภาพ ครั้นผู้บริหาร งานไม่สามารถจะรวบรวมเงินมาจ่ายสงเคราะห์สมาชิกผู้มรณะได้ จึงจะรู้สึกว่าคุณตกอยู่ในอันตราย และเป็นอันตรายที่ไม่มีทางจะป้องกันหรือแก้ไขได้เลย บริษัทหรือสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์ เหล่านั้นก็ต้องสลายตัวไปในที่สุด โดยที่สมาชิกไม่มีโอกาสจะได้รับเงินสงเคราะห์ทุก ๆ คน

ปัญหาของการฌาปนกิจสงเคราะห์ มีสาเหตุเนื่องมาจากความสำคัญ 2 ประการ

ดังนี้

1. การขาดแคลนเงินทุนสำรองความมั่นคง

บริษัทประกันชีวิตซึ่งดำเนินงานอาปนกิจสงเคราะห์ จะต้องทำการรวบรวมเงิน
 ทุนสำรองความมั่นคง จากเงินค่าสมัครและบริการซึ่งกำหนดให้สมาชิกชำระแก่บริษัทประมาณ
 1,000 บาท เงินค่าสมัครและบริการนี้เมื่อกำหนดหักด้วยค่าใช้จ่ายในการดำเนินการขั้นต้น
 และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ จนตลอดชีวิตของสมาชิกแล้วอาทิเช่น ค่าใช้จ่ายสำหรับผู้แทน เงินเดือน
 เสมียนพนักงาน ค่าใช้จ่ายสำหรับสำนักงานใหญ่และสำนักงานผู้แทนตามจังหวัดหรืออำเภอต่าง ๆ
 ค่าภาษีอากร และค่าใช้จ่ายสำหรับติดต่อกับสมาชิกในเวลาต่อไป ก็คงจะเหลือเป็นเงินทุนสำรอง
 อย่างมากไม่เกิน 1/4 ของจำนวนเงินค่าสมัครและบริการทั้งหมด

สำหรับสมาคมอาปนกิจสงเคราะห์ต่าง ๆ ถึงแม้ว่ากฎกระทรวงและประกาศของ
 คณะปฏิวัติฉบับที่ 287 ลงวันที่ 24 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515 จะกำหนดให้เรียกเก็บเงินค่า
 สมัครและบริการจากสมาชิกได้ไม่เกิน 50 บาท แต่กฎกระทรวงและประกาศของคณะปฏิวัติ
 ก็มิได้ให้สิทธิที่จะหักเป็นอัตราส่วนร้อยละจากเงินสงเคราะห์ศพของผู้ตายได้เมื่อมีการจ่ายเงิน
 สงเคราะห์ เพียงแต่อาจจะหักได้ต่อเมื่อสมาชิกตายลงหรือมีการจ่ายเงินสงเคราะห์ มิใช่เป็น
 การหักเมื่อแรกสมัคร

อย่างไรก็ดี ทั้งบริษัทประกันชีวิตและสมาคมอาปนกิจสงเคราะห์ ก็ยังคงมีรายได้
 เป็นจำนวนจำกัด และเป็นกรยากที่จะรวบรวมเป็นจำนวนมากพอขึ้นตั้งเป็นกองทุนสำรองความ
 มั่นคงได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในขณะนี้ มีผู้ประกอบการอาปนกิจสงเคราะห์เพิ่มขึ้นเป็นจำนวน
 มากมาย ซึ่งบริษัทและสมาคมแต่ละแห่งก็ได้พยายามใช้วิธีจูงใจให้ผู้สมัครเข้าเป็นสมาชิก มีการ
 แข่งขันกันเพื่อประชาชนเห็นว่าผู้สมัครเป็นสมาชิกจะได้รับประโยชน์มากที่สุด แต่จ่ายเงินสงเคราะห์
 เพียงจำนวนเล็กน้อย ดังนั้นเงินค่าสมัครและบริการที่บริษัทประกันชีวิตและสมาคมอาปนกิจสงเคราะห์
 ได้รับ หรือเงินร้อยละที่สมาคมอาปนกิจสงเคราะห์หักจากเงินสงเคราะห์ศพผู้ตาย จึงต้องถูกนำไป
 ใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานแทบทั้งสิ้น แม้จะมีเหลืออยู่บ้างก็เป็นจำนวนเล็กน้อย จนไม่เพียง
 พอที่จะจัดเป็นทุนสำรองเพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงได้

ดังนั้น สภาพการดำเนินงานการดำเนินงานธุรกิจสงเคราะห์จึงมีความที่ค่อนข้างสูง กล่าวคือจะต้องใช้จำนวนเงินฝากสงเคราะห์ที่เรียกเก็บล่วงหน้าจากสมาชิกมาไว้เป็นเงินสำรองอย่างเพียงพอ เมื่อจ่ายเงินสงเคราะห์ศพรายไประยะหนึ่งแล้ว ก็ต้องรีบแจ้งให้สมาชิกส่งเงินมาสำรองไว้ต่อไปให้ทันการจ่ายเงินสงเคราะห์คราวต่อไปด้วย

แต่มีสิ่งที่จะต้องตระหนักไว้ประการหนึ่งคือ เมื่อสมาชิกมีอายุมากขึ้นทุก ๆ ปี ซึ่งหมายถึงสมาชิกจะกลายเป็นผู้สูงอายุหรือชราภาพมากขึ้นนั้น จำนวนสมาชิกที่ตายก็ย่อมจะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ และในช่วงที่มีสมาชิกผู้สูงอายุตายลงเป็นจำนวนมากเช่นนี้ สมาชิกอื่น ก็จะต้องจ่ายเงินสงเคราะห์ในช่วงนั้นมากเกินกว่าปกติ ในเหตุการณ์เช่นนี้ ถ้าเรียกเก็บเงินฝากสงเคราะห์จากสมาชิกไม่ทัน หรือสมาชิกไม่สามารถจะชำระเงินให้ได้ เพราะบริษัทหรือสมาคมจำเป็นต้องเรียกเก็บเงินเฉลี่ยสงเคราะห์ศพเป็นจำนวนมาก สมาชิกเหล่านั้นอาจจำเป็นต้องยอมขาดจากสมาชิกภาพ ก็ยิ่งจะทำให้มูลค่าเงินกิจการตกอยู่ในสภาพที่มีความเสี่ยงสูง เพราะไม่มีเงินทุนจะนำมาจ่ายทดแทนเงินฝากสงเคราะห์ของสมาชิกไปก่อน อาจเกิดปัญหาจนถึงกับจะต้องเลิกดำเนินการก็ได้

2. เงินฝากสงเคราะห์ศพขาดมือ

โดยปกติ บริษัทประกันชีวิตหรือสมาคมอาปนกิจสงเคราะห์ทั้งหลาย ย่อมมีระเบียบการกำหนดให้สมาชิกส่งเงินสงเคราะห์ศพจำนวนหนึ่งไปฝากไว้ล่วงหน้า เพื่อเป็นเงินสำรองจ่ายแก่สมาชิกผู้ตาย เงินประเภทนี้ถือว่ามีค่าสำคัญที่สุด เพราะจะต้องนำไปจ่ายแก่ทายาทผู้ตายตามกำหนดที่ระบุไว้ในกรมธรรม์ และเป็นรายจ่ายที่มีจำนวนมากที่สุดยิ่งกว่ารายจ่ายประเภทอื่น ๆ อีกด้วย

เนื่องจากการจ่ายเงินสงเคราะห์ซึ่งรวดเร็วเท่าใด ย่อมจะเพิ่มความนิยมแก่ประชาชนที่จะมาสมัครเข้าเป็นสมาชิกเพิ่มเติมเพียงนั้น โดยเหตุนี้เอง ในกลุ่มบริษัทประกันชีวิตซึ่งดำเนินงานอาปนกิจสงเคราะห์ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการค้ำค้ำด้วยกัน หากสมาชิกคนเดียวกันได้สมัครเป็นสมาชิกไว้หลายบริษัทได้ถึงแก่กรรมลง บริษัทประกันชีวิตที่รับสมัครไว้มักจะแข่งขัน

กันจ่ายเงินสงเคราะห์ให้รวดเร็วกว่าบริษัทประกันชีวิตแห่งอื่นซึ่งเป็นผู้แข่ง เพื่อชิงความนิยมจากทายาทของผู้ตาย ในการหาสมาชิกใหม่ในท้องถิ่น ๆ ต่อไป

แต่ปัญหาสำคัญที่เป็นอุปสรรคต่อการสร้างความนิยมแก่ประชาชน ก็คือการเรียกเก็บเงินฝากสงเคราะห์เพื่อทดแทนเงินสำรองที่จ่ายไปแล้วนั้นไม่สะดวกนัก เพราะเหตุว่า สมาชิกหรือทายาทส่วนมากไม่ได้เป็นผู้มีฐานะมั่งคั่งพอที่จะจ่ายเงินไต่หนี้ที่เมื่อเรียกเก็บ และเมื่อถูกเรียกเก็บเงินฝากสงเคราะห์บ่อยครั้งซึ่งเป็นเงินจำนวนมาก ก็อาจหาส่งให้ไม่ทัน และสมาชิกบางคนก็ไม่สามารถจะส่งไต่ต่อไป จำเป็นต้องละทิ้งให้ขาดสมาชิกภาพ

ปัญหานี้มักจะสร้างความหนักใจแก่ผู้ดำเนินการพาณิชย์สงเคราะห์อย่างมาก เพราะปกติก็ไม่อาจจะตั้งทุนสำรองความมั่นคงให้เพียงพอต่อหลักประกันไต่หนี้แล้ว เมื่อเงินฝากสงเคราะห์เกิดขาดมือลงอีก บริษัทประกันชีวิตก็ต้องแก้ไขโดยนำเงินประกันชีวิตแบบอื่น หรือเงินของบริษัทที่สะสมไว้มาจ่ายทดรองเป็นเงินสงเคราะห์แทนก่อน และเรียกเงินจากสมาชิกภายหลัง

ปัญหาทั้ง ๒ ประการที่กล่าวมานั้น ได้โดยเกิดขึ้นแล้วในอดีต และกำลังเกิดอยู่ในปัจจุบัน ทั้งจะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคตหลักฐานที่ยืนยันว่าอันตรายเหล่านี้เกิดขึ้น อาจจะเป็นคนใดได้จากบุคคลประจำบริษัทหรือสมาคมที่ดำเนินการพาณิชย์สงเคราะห์ เพราะผู้สอบบัญชีจะระบุปัญหาในเรื่องนี้ไว้ในงบดุลอย่างชัดเจน

ทางแก้ไขความยวดยอกของสถาบันพาณิชย์สงเคราะห์ในทางกฎหมาย

ผู้ดำเนินการพาณิชย์สงเคราะห์ ซึ่งมีหน้าที่จ่ายเงินสงเคราะห์เมื่อสมาชิกถึงแก่กรรม และได้ใช้วิธีให้สมาชิกด้วยกันรวมรับผิดชอบโดยเฉลี่ยต่อเงินสงเคราะห์แก่ผู้มรณะเองนั้น ไม่ว่าจะจัดตั้งขึ้นเป็นรูปบริษัทจำกัดหรือสมาคมของเอกชน หรือแม้ว่าจะเป็นสมาคมของหน่วยราชการ ขององค์การหรือของรัฐวิสาหกิจ ก็จะต้องพบกับปัญหาที่กล่าวข้างต้น

เมื่อสมาชิกส่วนใหญ่ของสถาบันมีอายุใกล้เคียงกันมาก ดังนั้นจะมีระยะเวลาของ
หนึ่งที่สมาชิกจะตายลงเป็นจำนวนมาก หากสถาบันใดไม่สามารถจะเตรียมตัวป้องกันดังที่กล่าว
ไว้แล้วข้างต้น ปัญหาที่จะเกิดขึ้นโดยไม่มีทางเลือกเลยก็คือโดยไม่มีข้อยกเว้นสำหรับสถาบัน
ประเภทใดด้วย

ปัญหาเรื่องนี้ รัฐบาลก็มีความห่วงใยอยู่เช่นกัน ดังปรากฏตามหนังสือของ เลขาธิการ-
การคณะรัฐมนตรีที่ สร.0403/3276 ลงวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2514 ถึงเลขาธิการคณะกรรมการ
การกฤษฎีกาแจ้งเรื่องคณะรัฐมนตรี มีมติรับหลักการร่างพระราชบัญญัติสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์
ซึ่งกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้เสนอแล้ว จึงได้ส่งให้คณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา และคณะ
รัฐมนตรีได้ขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณา เรื่องที่คณะรัฐมนตรีมีความห่วงใยเป็นพิเศษกล่าว
คือ

การเรียกเก็บเงินสงเคราะห์ศพเป็นรายนั้น สมาชิกฌาปนกิจของคุรุสภามีเป็น
จำนวนมาก บางเดือนอาจต้องเสียค่าบำรุงสงเคราะห์ศพมากจนเป็นภาระหนักสำหรับสมาชิก
บางคน

แต่เป็นที่น่าเสียดาย ที่คณะกรรมการกฤษฎีกา (กองที่ 1) ไม่ได้แสดงความเห็น
เพื่อช่วยแก้ปัญหาอันตรายของงานฌาปนกิจสงเคราะห์ตามที่คณะรัฐมนตรีขอคำปรึกษา แต่กลับ
ไปชี้แจงเรื่องความยุติธรรมซึ่งเป็นคนละเรื่องกับที่คณะรัฐมนตรีต้องการ มิฉะนั้นบันทึกฉบับนี้ ก็
คงจะได้เป็นบทเรียนอันมีประโยชน์จากผู้ทรงคุณวุฒิอีกชิ้นหนึ่ง คำชี้แจงของคณะกรรมการกฤษฎีกา
มีดังนี้:-

"ขอที่ว่า คุรุสภามีสมาชิกจำนวนมากต้องเสียค่าบำรุงมากในบางเดือน เป็นภาระ
หนักสำหรับสมาชิกบางคนนั้น คณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่า สมาคมที่มีสมาชิกมาก สมาชิกก็ต้อง
เสียค่าบำรุงมากกว่าสมาชิกในสมาคมที่มีสมาชิกน้อยในช่วงเวลาเท่า ๆ กัน ทั้งนี้ผู้สมัครเป็น
สมาชิกในสมาคมที่มีสมาชิกมากจะต้องยอมรับ"

"แต่สมาคมที่มีสมาชิกมาก ก็ไม่ใช่จะมีแค่ผลประโยชน์ ผลก็คือมี คือจะได้รับเงินสงเคราะห์จำนวนมากกว่าสมาชิกในสมาคมที่มีสมาชิกจำนวนน้อย เพราะมีสมาชิกที่ชำระเงินค่าบำรุงจำนวนมากกว่า คณะกรรมการกฤษฎีกาจึงเห็นว่า เป็นความยุติธรรมแล้ว ไม่ควรบัญญัติกฎหมายให้เป็นอย่างอื่น"

เป็นอันว่า คณะกรรมการกฤษฎีกา ได้ให้ความเห็นเฉพาะในแง่กฎหมายว่า ผู้ที่ต้องจ่ายเงินสงเคราะห์ศพเป็นจำนวนมาก ก็มีสิทธิจะได้รับเงินสงเคราะห์ศพของตนเอง (เมื่อถึงแก่กรรม) เป็นจำนวนมากเหมือนกันซึ่งเป็นการยุติธรรมก็แล้ว

คณะกรรมการกฤษฎีกา ไม่ได้ให้ความเห็นว่าเวลานี้สมาชิกส่วนใหญ่ของคุรุสภา มีรายได้ในระดับใด ถ้าจะต้องจ่ายเงินสงเคราะห์ศพในเดือนหนึ่ง ๆ เป็นเงินจำนวนมาก เมื่อคิดหักจากเงินรายได้แล้ว เงินที่เหลือก็จะไม่พอสำหรับการครองชีพ ในปัจจุบัน ถึงแม้จะเป็นความยุติธรรมดังกล่าว แต่สมาชิกก็ไม่อาจทนต่อความเดือดร้อนได้

และต่อไปภายหน้า เมื่อสมาชิกส่วนใหญ่ผ่านพ้นวัยหนุ่มสาวและวัยกลางคน ไปสู่วัยชรา จำนวนคนตายย่อมมีอัตราเพิ่มสูงกว่าในปัจจุบันอย่างมากมาย สมาชิกที่เดือดร้อนเพราะชนบทภาระในการจ่ายเงินสงเคราะห์ในเวลานี้ไม่ไหวอยู่แล้ว จะสามารถแบกภาระที่หนักยิ่งขึ้นในภายหน้าได้อย่างไร ควรจะแก้ไขโดยวิธีใดสมาชิกจึงจะพ้นความเดือดร้อน

เหล่านี้คือ คำปรึกษาที่คณะรัฐมนตรีต้องการทราบ แต่เมื่อคณะกรรมการกฤษฎีกา ไม่ได้ให้ความเห็นอย่างไรก็เป็นอันว่าปล่อยให้สมาชิกแก้ปัญหาความเดือดร้อนของตนเองซึ่งคงจะมีทางออกเพียง 2 ทาง คือถ้าไม่ตายเสียก่อน ก็ต้องทอดทิ้งให้ขาดจากสมาชิกภาพเท่านั้น

นอกจากปัญหาการเสียเงินค่าบำรุงสงเคราะห์รายศพ จะมีผลกระทบกระเทือนถึงการอุดหนุนของสถาบันสถาปนากิจสงเคราะห์แล้ว บรรดาสมาคมสถาปนากิจสงเคราะห์ซึ่งจัดตั้งขึ้นยังเกิดความรู้สึกว่าจะต้องประสบกับปัญหาค่าใช้จ่ายดำเนินงานของสมาคม เพราะอัตราเงินซึ่งอนุญาตให้เรียกเก็บจากสมาชิกก็หรือเงินที่จะหักจากเงินสงเคราะห์เมื่อสมาชิกถึงแก่กรรมเข้าเป็นค่าใช้จ่ายของสมาคมก็ยังมีจำนวนน้อยเกินไป กรรมการของสมาคมสถาปนากิจสงเคราะห์ส่วน

ราชการ องค์การของรัฐ รัฐวิสาหกิจ และของสมาคมอาปนกิจสงเคราะห์ทั่วไปในกรุงเทพมหานคร จึงได้รวมประชุมกันโดยความช่วยเหลือและอำนาจการของกรมประชาสงเคราะห์ เพื่อยื่นคำร้องต่อรัฐบาลให้แก้ไขอัตราตามประกาศของคณะปฏิวัติและอัตราตามกฎหมายกระทรวงให้เพิ่มขึ้นอีก คือ

1. เงินค่าสมัคร

ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ให้เรียกเก็บเงินได้รายละไม่เกิน 50 บาท จะขอแก้ไขเป็นรายละไม่เกิน 300 บาท

2. เงินสงเคราะห์รายศพ

ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ให้เรียกเก็บจากสมาชิกได้ศพละไม่เกิน 20 บาท จะขอแก้ไขเป็นศพละไม่เกิน 50 บาท

3. เงินค่าใช้จ่ายที่หักจากเงินสงเคราะห์

ตามประกาศของคณะปฏิวัติเดิม สมาคมจะหักค่าใช้จ่ายของสมาคมได้อย่างสูงไม่เกินร้อยละ 10 ของจำนวนเงินสงเคราะห์ที่เก็บได้ จะขอแก้ไขดังนี้

3.1 สมาคมที่มีสมาชิกไม่เกิน 10,000 คน ให้หักได้ไม่เกินร้อยละ 30 ของเงินสงเคราะห์ที่เรียกเก็บได้

3.2 สมาคมที่มีสมาชิกเกินกว่า 10,000 คน ให้หักได้ไม่เกินร้อยละ 20 ของเงินสงเคราะห์ที่เรียกเก็บได้

4. เงินค่าบำรุง

เดิมในประกาศของคณะปฏิวัติไม่ได้กำหนดให้เก็บจากสมาชิก แต่ปัจจุบัน สมาคมอาปนกิจสงเคราะห์ต่าง ๆ ขอให้เรียกเก็บจากสมาชิกได้ในอัตราไม่เกิน 30 บาท ต่อปี

คำร้องขอเหล่านี้ ถ้าหากรัฐบาลจะยินยอมให้แก่ไขกฎหมาย และกฎกระทรวงตาม
ที่เสนอ สมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์ก็จะสามารถเก็บเงินจากสมาชิกมาเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินการ
และเป็นเงินสงเคราะห์ไม่น้อยกว่า หรืออาจจะมากกว่าอัตราที่บริษัทประกันชีวิตจำกัดภายใต้
พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2510 ซึ่งดำเนินการฌาปนกิจสงเคราะห์แบบการค้า จะ
สามารถเรียกเก็บเงินจากผู้เอาประกันชีวิตของตนเสียอีก

ถ้าคำร้องขอของสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์ ซึ่งดำเนินการด้วยความมุ่งหมาย
จะให้เป็นการกุศลโดยไม่ได้คิดหากำไรมาแบ่งปันกัน ได้รับความชอบจากรัฐบาล จนอนุมัติให้
เป็นไปตามคำร้องขอแล้ว สมาชิกของสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์เหล่านั้น ก็ไม่อาจจะดำรงอยู่
ในสมาชิกภาพของสมาคมได้ เพราะสมาชิกจะไม่มีเงินมากพอที่จะนำส่งสมาคมตามเงื่อนไขที่
ระบุใหม่ตามกฎหมายได้ นอกจากนั้น วัตถุประสงค์ตามกฎหมายที่จะให้สมาคมเหล่านี้ดำเนินการ
กิจการโดยไม่หวังผลกำไรก็จะสูญสิ้นได้

ในปัจจุบัน กองความมั่นคงแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย จึงมีความคิดริเริ่มที่จะ
ร่างกฎหมายกำหนดจำนวนเงินค่าบำรุง ซึ่งสมาชิกต้องนำส่งแก่สมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์เพื่อ
แก้ไขอุปสรรคความอุดหนุนของสมาคมฯ เป็นรายเดือน ตามคำขอของกรรมการดำเนินงาน
สมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์โดยทั่ว ๆ ไป เพื่อเป็นรายได้อีกส่วนหนึ่งซึ่งจะช่วยการดำเนินการ
และเป็นเงินทุนสำรองความมั่นคง อันอาจจะมีส่วนช่วยความอุดหนุนของสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์
ได้

แนวความคิดริเริ่มในการคำนวณหามูลค่าของเงินค่าบำรุงซึ่งจะกำหนดขึ้นเป็นตัว
บทกฎหมายต่อไปนี้ ขึ้นอยู่กับลักษณะของการดำเนินงานในสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์โดยทั่ว ๆ
ไป เพราะเหตุว่าสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์ซึ่งตั้งขึ้นนั้นจะต้องอยู่ภายใต้ข้อกำหนดในประกาศ
คณะปฏิวัติฉบับที่ 287 ที่ว่า

"ผู้ดำเนินงานฌาปนกิจสงเคราะห์ในรูปสมาคม จะต้องมีความมุ่งหมายเพื่อการสง-
เคราะห์โดยเฉพาะ มิใช่ประสงค์จะทำการค้าหรือเพื่อหากำไร"

ดังนั้น เมื่อสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์ดำเนินงานโดยไม่มีจุดมุ่งหวังเพื่อหากำไรแล้ว รายรับทั้งหมดที่สมาคมได้รับจากสมาชิกแต่ละคน จะต้องมีความเท่ากับรายจ่ายทั้งหมดที่สมาคมจะต้องจ่ายแก่ทายาทสมาชิกผู้นั้นเป็นค่าฝังศพ

รายรับทั้งหมดที่สมาคมจะได้รับประกอบด้วย

1. เงินค่าสมัคร
2. เงินสงเคราะห์ศพทั้งหมดที่สมาชิกผู้นั้นจ่ายรายปี
3. เงินค่าบำรุงรายปี

เงินค่าสมัคร

ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 287 ได้กำหนดให้เรียกเก็บจากผู้สมัครเข้าเป็นสมาชิกในครั้งแรกเพียงครั้งเดียว ซึ่งต้องไม่เกินคนละ 50 บาท แต่ในทางปฏิบัติ จากจำนวนสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์ซึ่งจดทะเบียนแล้วในประเทศไทยจำนวน 817 สมาคม ได้เรียกเก็บเงินค่าสมัครจากสมาชิกโดยเฉลี่ยแล้ว รายละ 26 บาท ซึ่งเป็นค่าตัวกลาง (Mean) ของเงินค่าสมัคร ของสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์ในประเทศไทยทั้งหมดที่เรียกเก็บในปัจจุบัน

เงินสงเคราะห์ศพ

ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 287 ได้กำหนดให้เรียกเก็บตามจำนวนสมาชิกที่ตาย ซึ่งต้องไม่เกินรายละ 20 บาท แต่ในทางปฏิบัติ สมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์ในประเทศไทย จะเรียกเก็บเงินสงเคราะห์ศพจากสมาชิกเพียง 5 บาท ซึ่งเป็นตัวเลขแสดงค่าตัวกลาง (Mean) ของค่าเฉลี่ยเงินสงเคราะห์ศพที่เรียกเก็บในปัจจุบัน

เงินค่าบำรุงสมาคมฯ

ยังไม่มีการระบุไว้ในกฎหมายหรือประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 287 มาก่อน แต่ได้มีความคิดริเริ่มจะระบุไว้ในตัวบทกฎหมายของการดำเนินงานสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์ เนื่องจากประชาชนและสมาชิกสมาคมรวมทั้งผู้ดำเนินงานสมาคม ยื่นคำร้องขอให้มีการตรากฎหมายในเรื่องนี้เพิ่มขึ้น เพราะเหตุว่าบริษัทประกันชีวิตซึ่งดำเนินงานฌาปนกิจสงเคราะห์ได้มีกฎหมายรับรองการเรียกเก็บเงินค่าบำรุงมานานแล้ว โดยกำหนดรวมกับเงินค่าสมัครจ่ายเมื่อเริ่มสมัครเป็นสมาชิกจำนวน 1,000 บาท

สำหรับรายจ่ายทั้งหมดที่สมาคมจะต้องจ่ายที่สำคัญที่สุดคือ เงินค่าสงเคราะห์ศพ ซึ่งสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์จะต้องรวบรวมจากสมาชิกที่มีชีวิตอยู่ เพื่อนำมาจ่ายแก่สมาชิกผู้ตาย ดังนั้นจึงสามารถสร้างสมการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายรับและรายจ่ายทั้งหมดของสมาคมต่อสมาชิกได้คือ

$$\begin{aligned} \text{เงินค่าสมัคร} + \text{เงินสงเคราะห์ศพทั้งหมดซึ่งสมาชิกผู้นั้นจ่ายรายปี} + \text{เงินค่าบำรุงรายปี} \\ = \text{เงินสงเคราะห์ศพซึ่งสมาชิกผู้นั้นจะได้รับ} \end{aligned}$$

ถ้า M_1 เป็นค่าเฉลี่ยของเงินค่าสมัครซึ่งสมาชิกในสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์แห่งหนึ่ง ๆ จะต้องจ่าย

M_2 เป็นค่าเฉลี่ยของเงินสงเคราะห์รายศพซึ่งสมาชิกในสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์แห่งหนึ่ง ๆ จะต้องจ่ายแก่สมาชิกผู้ตาย

M_3 เป็นค่าเฉลี่ยของเงินค่าบำรุงซึ่งจะนำมาระบุเป็นกฎหมายใหม่ของการดำเนินงานฌาปนกิจสงเคราะห์

N เป็นจำนวนสมาชิกโดยเฉลี่ยต่อสมาคมรายปี

X เป็นจำนวนสมาชิกที่ตายเฉลี่ยต่อสมาคมรายปี

$(N - X)$ เป็นจำนวนสมาชิกที่มีชีวิตอยู่เฉลี่ยต่อสมาคมต่อปี

ดังนั้น
$$\mu_1 + \mu_2 X + \mu_3 = \mu_4 (N - X)$$

ในการศึกษาจำนวนสมาชิกโดยเฉลี่ยต่อสมาคมต่อปีนั้น จะใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง (Sampling) จากจำนวนขนาดของตัวอย่างที่เหมาะสม เพื่อเป็นตัวแทนที่คี่ของจำนวนสมาชิกสมาคมอาชีพกิจสงเคราะห์ทั้งหมด 850 สมาคม ในการใช้ค่าความแปรปรวน (Standard Deviation) นั้น จะพิจารณาจากความสัมพันธ์ (Correlation) ระหว่างจำนวนสมาชิกโดยเฉลี่ยต่อสมาคมรายปี และค่าเงินสงเคราะห์ กล่าวคือ ถ้าปีใดจำนวนสมาชิกในสมาคมหนึ่ง ๆ มีจำนวนมากขึ้น เงินสงเคราะห์โดยเฉลี่ยจากความรักชอบของสมาชิกที่มีชีวิตอยู่จะลดลง แต่ถ้าปีใดจำนวนสมาชิกในสมาคมลดลง เงินสงเคราะห์โดยเฉลี่ยรายศพจะมีอัตราสูงขึ้น ดังนั้น ทั้งจำนวนสมาชิกรายปีของแต่ละสมาคม และอัตราเงินสงเคราะห์รายศพ จะมีความสัมพันธ์กันมากการใช้ค่าของความแปรปรวนเพื่อคำนวณหาจำนวนสมาคมที่เหมาะสมสำหรับคำนวณหาจำนวนสมาชิกรายปีของแต่ละสมาคม จึงสมควรใช้ค่าความแปรปรวนของเงินค่าสงเคราะห์รายศพ (ซึ่งได้คำนวณไว้แล้วในบทที่ 3)

การคำนวณขนาดของตัวอย่างที่เหมาะสมจะใช้สูตรดังต่อไปนี้

$$n = \left(\frac{Z_{\frac{\alpha}{2}} S_x}{d_x} \right)^2$$

ถ้า $Z_{\frac{\alpha}{2}}$ เป็นจำนวนสมาคมอาชีพกิจสงเคราะห์ซึ่งจะใช้เป็นตัวอย่าง เพื่อคำนวณหาจำนวนสมาชิกโดยเฉลี่ยในแต่ละสมาคมที่เลือกไว้

S_x เป็นขอบเขตของความเชื่อมั่น จากจำนวนสมาคมที่จะเลือกขึ้นมาคำนวณหาขนาดทั้งหมดขอบเขตของความเชื่อมั่นกำหนดให้เป็น 99% ซึ่งมีค่าเท่ากับ 2.58

d_x เป็นค่าความแปรปรวนจากข้อมูลในอดีตของเงินสงเคราะห์รายศพ หรือเป็นค่าความแปรปรวนของจำนวนสมาชิกต่อปีในแต่ละสมาคมนั้นเอง ซึ่งค่าความแปรปรวนนี้เท่ากับ 4.25

d. เป็นค่าความผิดพลาดอันเนื่องจากการเลือกขนาดตัวอย่างนี้ ซึ่งกำหนดให้เท่ากับ 0.8% ของจำนวนสมาชิกในปีในแต่ละสมาคม

$$\begin{aligned}
 n &= \left(\frac{Z_{\frac{\alpha}{2}} \sigma_x}{d_i} \right)^2 \\
 &= \frac{(2.58)^2 (4.25)^2}{(0.8)^2} \\
 &= 189 \text{ สมาคม}
 \end{aligned}$$

จากสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์จำนวนทั้งหมด 189 สมาคมนี้ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง (Random Sampling) เพื่อหาค่าจำนวนสมาชิกโดยเฉลี่ยต่อสมาคมนรายปี

ในทางปฏิบัตินั้น การคำนวณหาจำนวนสมาชิกที่ตายเฉลี่ยรายปีจากสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์ เป็นสิ่งที่ทำได้ยาก เพราะสมาคมส่วนมากเริ่มตั้งและจดทะเบียนในปี 2516 ดังนั้นเพียงระยะเวลา 1 ปี ไม่สามารถจะให้ข้อมูลทางสถิติเกี่ยวกับจำนวนสมาชิกที่ตายได้ จึงจำเป็นต้องอาศัยประสบการณ์ในอดีตจากบริษัทประกันชีวิตซึ่งดำเนินกิจการฌาปนกิจสงเคราะห์มานานกว่าสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์ กล่าวคือ เริ่มดำเนินกิจการตั้งแต่ปี 2507 ซึ่งจะมีตัวเลขข้อมูลทางสถิติจะเป็นที่น่าเชื่อถือได้มากกว่าตัวเลขข้อมูลจากสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางแสดงจำนวนสมาชิกสมาคมโดยเฉลี่ยรายปี

จำนวนสมาชิก X	ความถี่ของ จำนวนสมาคม f _i	ค่าเฉลี่ยจำนวน สมาชิก (Mid-Point)	กำหนดความ ผิดพลาด (d _i)	f _i d _i
1 - 100	50	50	0	0
101 - 300	23	150	1	23
201 - 300	18	250	2	36
301 - 400	15	350	3	45
401 - 500	7	450	4	28
501 - 600	11	550	5	55
601 - 700	5	650	6	30
701 - 800	7	750	7	49
801 - 900	5	850	8	40
901 - 1,000	3	950	9	27
1,001 - 1,100	3	1,050	10	30
1,001 - 1,200	5	1,150	11	55
1,201 - 1,300	5	1,250	12	60
1,301 - 1,400	3	1,350	13	39
1,401 - 1,500	2	1,450	14	28
1,501 ขึ้นไป	27		15	405
	189			950

ถ้า $\bar{X}$ เป็นตัวกลาง (Mean) แสดงค่าเฉลี่ยของจำนวนสมาชิกในแต่ละสมาคมเป็นรายปี

$\sum f_i$ เป็นจำนวนสมาคมอาชีพกิจสงเคราะห์ที่เลือกขึ้นเป็นตัวอย่าง

$\bar{X}_a$ เป็นค่าเฉลี่ยของจำนวนสมาชิกในช่วงที่มีความถี่ของจำนวนสมาคมอาชีพกิจสงเคราะห์สูงสุด (Assumed Mean)

C เป็นช่วงอันตรภาคชั้น (Class Interval) ของจำนวนสมาชิก

α เป็นส่วนผิดพลาดซึ่งคาดว่าจะเกิดในแต่ละช่วงของจำนวนสมาชิก (Margin of Error) ซึ่งจะเบี่ยงเบนไปจากตัวกลางค่าเฉลี่ย

$$\begin{aligned} \bar{X} &= \bar{X}_a + \left(\frac{\sum f_i d_i}{\sum f_i} \right) C \\ &= 50 + \frac{950 \cdot 100}{189} \\ &= 580 \text{ คน} \end{aligned}$$

นั่นคือ จำนวนสมาชิกของแต่ละสมาคมโดยเฉลี่ยรายปี มีจำนวน 580 คน

จากประสบการณ์ในอดีตของบริษัทประกันชีวิต พบว่าสมาชิกที่สมัครเข้าในบริษัทประกันชีวิต จะมีอายุโดยเฉลี่ย⁽¹⁵⁾ 5 ปี สมาชิกผู้นั้นซึ่งถึงแก่กรรมลง นั่นคือ สมาชิกที่สมัครเข้าในสมาคมอาชีพกิจสงเคราะห์จะมีอัตราการตายปีละประมาณ 20%

$$\text{ถ้า } \mu_1 + \mu_2 X + \mu_3 = \mu_2 (100 - X)$$

$$\text{นั่นคือ ปีที่ 1 ; } 26 + 5 \left(\frac{20}{100} \times 580 \right) + \mu_3 \cdot 1 = 5 \left(580 - \frac{20}{100} \times 580 \right)$$

$$\text{ปีที่ 2 ; } 26 + 5 \left(\frac{20}{100} \times 580 \right) + \mu_3 \cdot 2 = 5 \left(580 - \frac{40}{100} \times 580 \right)$$

(15) บริษัทกรุงสยามประกันชีวิต จำกัด, ปัญหา 10 ประการของการดำเนินงานอาชีพกิจสงเคราะห์, หน้า 15

$$\text{ปีที่ 3 ; } 26 + 5\left(\frac{20}{100} \times 580\right) + \mu_{3.3} = 5\left(580 - \frac{60}{100} \times 580\right)$$

$$\text{ปีที่ 4 ; } 26 + 5\left(\frac{20}{100} \times 580\right) + \mu_{3.4} = 5\left(580 - \frac{80}{100} \times 580\right)$$

$$\text{ปีที่ 5 ; } 26 + 5\left(\frac{20}{100} \times 580\right) + \mu_{3.5} = 5\left(580 - \frac{100}{100} \times 580\right)$$

นั่นคือ

$$\begin{aligned} \mu_{3.1} &= 1,714 \\ \mu_{3.2} &= 1,134 \\ \mu_{3.3} &= 554 \\ \mu_{3.4} &= -26 \\ \mu_{3.5} &= -606 \end{aligned}$$

กำหนดค่าปัจจุบันของเงิน 1 บาท โดยมีอัตราส่วนลด 7%

ดังนั้น ค่าเฉลี่ยของเงินค่าบำรุงตลอดระยะเวลา 5 ปี ซึ่งควรจะร่างกฎหมาย เพื่อบังคับใช้แก่สมาคมอาปนกิจสงเคราะห์โดยทั่วไป จะเป็นดังนี้

$$\begin{aligned} & \frac{\mu_{3.1} + \mu_{3.2} + \mu_{3.3} + \mu_{3.4} + \mu_{3.5}}{5} \\ &= \frac{1,714 \times 0.934 + 1,134 \times 0.873 + 554 \times 0.816 + (-26 \times 0.723) + (-606 \times 0.713)}{5} \\ &= 518 \text{ บาท ต่อปี} \end{aligned}$$

นั่นคือเงินค่าบำรุงรายปีซึ่งสมาคมอาปนกิจสงเคราะห์ควรเรียกเก็บจากสมาชิกคน ละ 518 บาท หรือ รายเดือนประมาณเดือนละ 43 บาท

ดังนั้น ในการแก้ไขปัญหาค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสมาคมอาปนกิจสงเคราะห์ รัฐบาลควรจะออกกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมเงินค่าบำรุงตามคำร้องขอของสมาชิกในประกาศของ คณะปฏิวัติฉบับที่ 287 เงินค่าบำรุงที่จะเรียกเก็บจากสมาชิกใหม่นี้ จะช่วยแก้ไขปัญหาค่าใช้จ่ายของสมาคม และเพียงพอสำหรับเป็นเงินทุนสะสมของสมาคมได้ เงินค่าบำรุงซึ่งจะเรียก

เก็บประมาณเดือนละ 43 บาทนี้ อาจจะมีมูลค่าที่สูงเกินไปสำหรับสมาชิกของสมาคมในต่างจังหวัด แต่ก็ยังเป็นตัวเลขที่มีหลักเกณฑ์และเหมาะสมที่สุดในทางสถิติ สำหรับเงินค่าสมัครซึ่งสมาคมขอเรียกเก็บจากสมาชิกเพิ่มจากรายละ 50 บาท เป็น 300 บาท และเงินสงเคราะห์รายสัปดาห์เพิ่มจาก 20 บาท เป็น 150 บาทนั้น เป็นการไม่สมควรพิจารณาแก้ไขในประกาศของคณะปฏิวัติอย่างยิ่ง เนื่องจากเงินค่าสมัครและเงินสงเคราะห์โดยเฉลี่ย (ซึ่งคำนวณไว้ในบทที่ 3) จากสมาคมอาปนกิจสงเคราะห์ทั้งหมดในประเทศไทย มีค่าเพียง 26 บาท และ 5.30 บาท ตามลำดับเท่านั้น การที่จะแก้ไขใหม่ในประกาศของคณะปฏิวัติถึง 300 บาท และ 150 บาท ตามลำดับนั้น จะสื่อให้เห็นว่าสมาคมทำการค้าหากำไรเกินควร ซึ่งผิดวัตถุประสงค์ตามกฎหมายของการดำเนินงานการอาปนกิจสงเคราะห์

ปัญหาของงานการอาปนกิจสงเคราะห์จากการวิจัย

สถาบันที่มีการดำเนินงานการอาปนกิจสงเคราะห์ในประเทศไทยในขณะนี้ สามารถแบ่งแยกประเภทได้ดังนี้

1. สถาบันสาธารณะ หมายถึง สถาบันที่อาจรวมสมาชิกโดยทั่วไป ผู้ที่เป็นสมาชิกไม่จำกัดเฉพาะบุคคลในหมู่ใดหรือคนงานพวกใด

สถาบันเหล่านี้บางแห่งดำเนินการโดยบริษัทประกันชีวิต ดังนั้นการหาสมาชิกจะกระทำโดยผ่านตัวแทน (ฝ่ายขาย) แต่ก็มีบางสถาบันที่หาสมาชิกเองโดยตรง ก็คงนับว่าเป็นสถาบันสาธารณะด้วย

2. สถาบันเฉพาะกลุ่ม หมายถึง สถาบันที่รับสมาชิกโดยจำกัดตามข้อบังคับ และไม่เปิดสำหรับสาธารณะหรือสำหรับผู้ที่ไม่ใช่คนสงเคราะห์ตามที่กำหนดไว้ สถาบันเหล่านี้อาจประกอบด้วย

2.1 คนงานของบริษัท

2.2 สมาชิกของงานอาชีพเฉพาะ เช่นครู ตำรวจ ฯลฯ

2.3 สมาชิกของหน่วยราชการ เป็นต้น

การหาสมาชิกของสถาบันเช่นนี้ ย่อมไม่ผ่านตัวแทน (ฝ่ายชาย)

จากประสบการณ์ที่ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกได้รับในการดำเนินงานฌาปนกิจ สงเคราะห์นั้น สถาบันซึ่งรับสมาชิกโดยทั่วไปย่อมต้องสลายตัวไปในที่สุด แต่ถ้านับสถาบันนั้น ๆ รับสมาชิกที่มีอายุไม่มากจนเกินไป ก็ยังอาจจะเปลี่ยนแปลงแก้ไขวิธีการเสียใหม่ได้เพื่อความอยู่รอดของสถาบันเอง โดยการเปลี่ยนการดำเนินงานแบบการประกันชีวิตมาอยู่ในรูปของการประกันสังคม และการประกันชีวิตบางแบบซึ่งมีการหาสมาชิกเพิ่มเติมได้โดยอัตโนมัติ เช่น องค์การสวัสดิการกรมตำรวจ

ผลจากการที่เจ้าหน้าที่กองประกันภัย กระทรวงเศรษฐการ ได้ส่งแบบสอบถาม ไปยังบริษัทประกันชีวิต ซึ่งดำเนินการฌาปนกิจสงเคราะห์ เพื่อสอบถามเกี่ยวกับรายละเอียดของจำนวนสมาชิกที่สมัคร จำนวนสมาชิกที่ตายในแต่ละปี จำนวนทายาทสมาชิกผู้ตายที่ได้รับเงินสงเคราะห์ จำนวนสมาชิกที่ขาดอายุและจำนวนสมาชิกที่คงเหลืออยู่เมื่อสิ้นปี

ในการส่งแบบสอบถามไปครั้งนี้ มีเพียง 2 บริษัทจากจำนวนทั้งสิ้น 4 บริษัทที่ส่งแบบสอบถามกลับมา และรายงานปรากฏผลว่า บริษัททั้ง 2 มีสมาชิกอายุต่ำกว่า 55 ปี และเกินกว่า 80 ปี เพียงจำนวนเล็กน้อย แต่สมาชิกส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ยในระดับ 66 ปี ซึ่งอายุเฉลี่ยนี้ค่าพอที่อาจจะคิดเปลี่ยนแปลงเป็นรูปการประกันชีวิตแบบตลอดชีพได้ ซึ่งลักษณะความแตกต่างของการฌาปนกิจสงเคราะห์และการประกันชีวิตแบบตลอดชีพจะได้อธิบายต่อไป

ในปัจจุบัน บริษัทประกันชีวิตบางแห่ง มีนโยบายที่จะเปลี่ยนการสวัสดิการฌาปนกิจสงเคราะห์ เป็นแบบตลอดชีพผู้สูงอายุ เนื่องจากการฌาปนกิจสงเคราะห์มีข้อดีและข้อเสียซึ่งเป็นปัญหาสำคัญของบริษัทประกันชีวิตทุกแห่งในขณะนี้ กล่าวคือ

ข้อ ๓

1. การฉกฉวยกิจการจะกระทำเป็นสิ่งที่สามารถเข้าใจได้ง่าย ดังนั้นในระยะเริ่มแรกของการดำเนินกิจการจึงสามารถหาสมาชิกได้ง่าย

2. เมื่อสมาชิกเต็มใจจะสนับสนุนให้สมาคมขยายกิจการ และมีสมาชิกใหม่ ๆ โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย หรือมีค่าใช้จ่ายเพียงเล็กน้อย การเพิ่มจำนวนสมาชิกก็กระทำได้ง่าย การเสียค่าใช้จ่ายถูกมาก

แต่ในทางปฏิบัติ อาจมิได้เป็นเช่นนี้เสมอไปทุกสมาคม หรือบริษัทประกันชีวิต เพราะบางครั้งค่าใช้จ่ายขั้นต้นของการลงทุนอาจสูงมาก เนื่องจากมีการแข่งขันกันในกลุ่มสมาคมหรือบริษัทที่ดำเนินกิจการโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการค้าหากำไร

3. การฉกฉวยกิจการจะมีความมุ่งหมายจะรับประกันคนที่มีอายุมาก ซึ่งไม่อาจจะเอาประกันกับบริษัทประกันชีวิตได้แล้ว เพราะเหตุว่า

3.1 บริษัทประกันชีวิตไม่อาจจะรับประกัน (แบบตลอดชีพ) แก่ผู้ที่มีอายุสูงมาก

3.2 เบี้ยประกันจะสูงมากเกินไป

เหตุผลในข้อ 3.1 เป็นการแน่นอนว่า บริษัทประกันชีวิตจะต้องระมัดระวังมาก และไม่อาจจะบริการแก่ผู้ชราภาพ ความความเห็นของผู้เขียน ก็น่าจะรับประกันผู้มีอายุ 60 หรือ 65 ปีได้ ถึงแม้ว่าเป็นเรื่องลำบากกว่าการรับประกันผู้มีอายุน้อย เนื่องจากผู้มีอายุมากสุขภาพจะไม่ใคร่ดีนัก แต่บริษัทจะรับประกันด้วยทุนประกันต่ำในปีแรก ๆ แล้ว และเพิ่มทุนประกันขึ้นอย่างรวดเร็วจนถึงอัตราธรรมดาภายในปีที่ 3 ก็น่าจะทำได้

เหตุผลในข้อ 3.2 อาจจะเป็นความเข้าใจผิดของสมาชิกเอง เพราะวิธีการคำนวณเบี้ยประกันก็ตามหลักการสะสมทุนฉกฉวยกิจการนั้น จะต้องไม่เปลี่ยนแปลงอัตราเบี้ยประกัน ไม่ว่า

จำนวนสมาชิกถึงแก่กรรมเท่าใด หรือต้องจ่ายเงินสงเคราะห์เล็กน้อยเพียงใด แต่แนวความคิดที่ว่า สมาชิกต้องจ่ายเงินค่าบำรุงศพ เป็นการสนับสนุนการฃาปนกิจสงเคราะห์แล้ว อาจเป็นความเข้าใจผิด เพราะสมาชิกจะไม่มีโอกาสใดที่ทราบว่า ตนจะต้องจ่ายเงินค่าบำรุงศพสักเพียงใดในอนาคต

4. วิธีการดำเนินกิจการฃาปนกิจสงเคราะห์ของสมาคมส่วนใหญ่ในปัจจุบันเป็นของง่าย เพราะไม่ต้องมีเงินสำรองเป็นจำนวนมาก สำหรับลงทุนหาผลประโยชน์

ข้อดีทั้งหมดดังกล่าว เป็นส่วนที่ทำให้กิจการฃาปนกิจสงเคราะห์ประสบผลสำเร็จในปัจจุบัน

ข้อเสีย

1. ผลเสียประการแรกมีความสำคัญยิ่ง และเป็นปัญหาใหญ่ซึ่งอาจทำให้งานฃาปนกิจสงเคราะห์ต้องเลิกไปได้ กล่าวคือ การที่จำนวนสมาชิกของสมาคมจะลดลงจนมีผลให้สมาชิกกลุ่มสุดท้ายอาจจะไม่ได้รับจ่ายเงินทดแทนเลย

สมมุติว่า มีสมาชิกอายุ 60 ปี เมื่อวันสมัครจำนวน 10,000 คน เป็นสมาชิกอยู่ในสมาคมฃาปนกิจแห่งที่ 1 และสมมุติว่า ไม่มีการเพิ่มจำนวนสมาชิกเลย ถ้าต้องจ่ายเงินสงเคราะห์แก่สมาชิกถึงแก่กรรมรายละ 10,000 บาท ทุก ๆ ปี จำนวนเงินสงเคราะห์ทั้งสิ้นก็ต้องเฉลี่ยเท่า ๆ กันระหว่างสมาชิกที่ยังมีชีวิตอยู่ จำนวนสมาชิกในชุกนี้จะลดน้อยลงเพราะกรณีเกิดการตาย ดังแสดงไว้ในกราฟหมายเลข 1

จำนวนสมาชิกที่ตาย และจำนวนเงินสงเคราะห์ที่จะต้องจ่ายในแต่ละปี ได้แสดงไว้ในกราฟหมายเลข 2

No. of Members.

No. of Survivors at Different Ages: (Age at Entry 60)

Graph 1 145

10,000

9,000

8,000

7,000

6,000

5,000

4,000

3,000

2,000

1,000

60

65

70

75

80

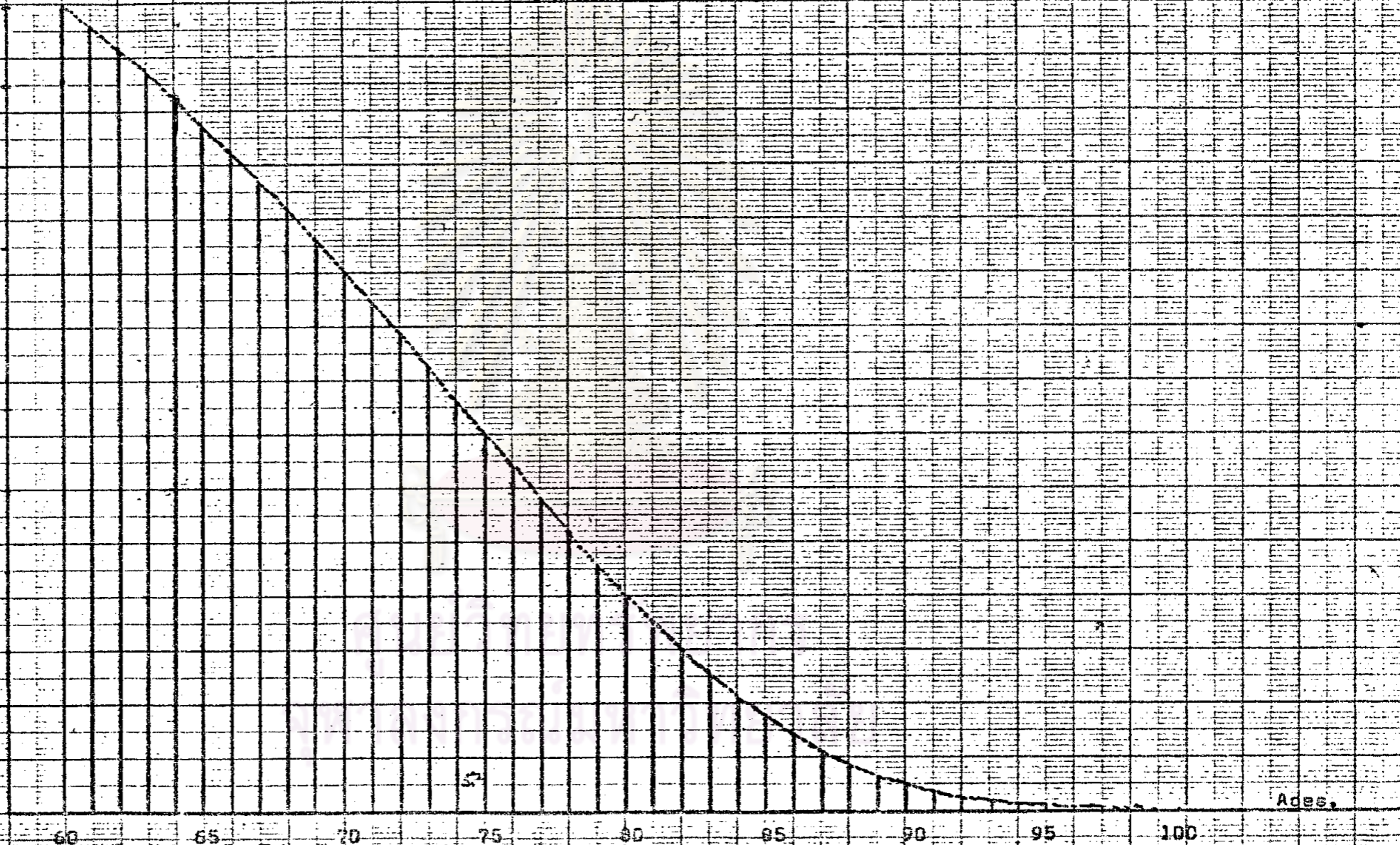
85

90

95

100

Ages.

Annual Payment in Bent

Age at entry 60

No. of Deaths

5,000,000

500

4,500,000

450

4,000,000

400

3,500,000

350

3,000,000

300

2,500,000

250

2,000,000

200

1,500,000

150

1,000,000

100

500,000

50

0

60

65

70

75

80

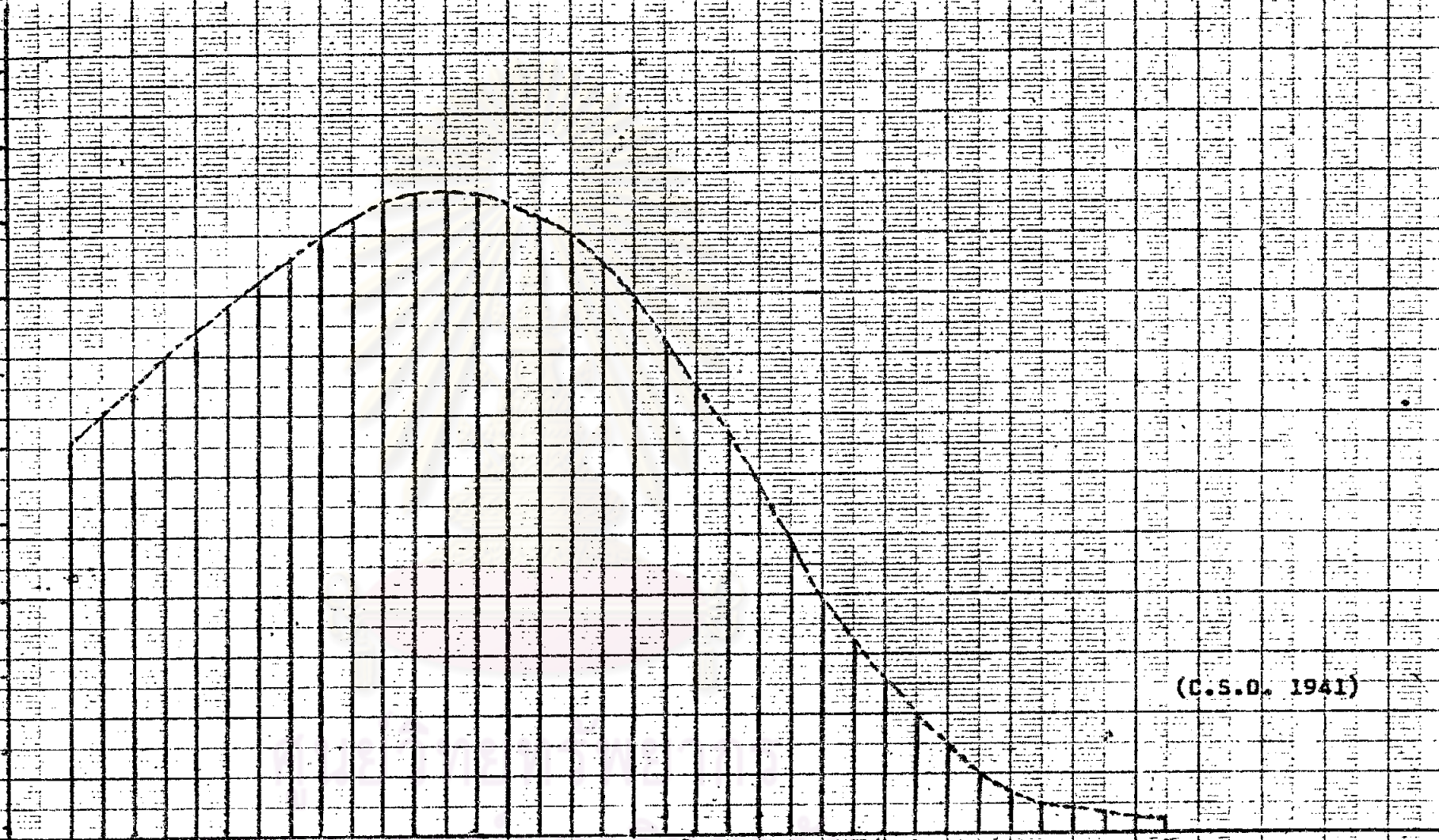
85

90

95

Age

(C.S.O. 1941)

ในปีแรก จำนวนสมาชิกมีอายุเฉลี่ย 60 ปี และมีจำนวน 10,000 คน ในปีต่อมา เมื่อจำนวนสมาชิกตายเพิ่มขึ้น สมาชิกที่ยังมีชีวิตอยู่จะมีจำนวนลดลง (ดูกราฟหมายเลข 1) แต่จำนวนเงินสงเคราะห์ที่สมาชิกต้องจ่ายจะมีเพิ่มขึ้น (ดูกราฟหมายเลข 2) เพราะฉะนั้น เงินค่าบำรุงศพที่สมาชิกแต่ละคนต้องจ่าย จะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจนกระทั่งสมาชิกไม่สามารถชำระเงินได้ ในไม่ช้าก็จำเป็นต้องทอดทิ้งจากสมาชิกภาพ เงินที่ชำระไว้แล้วก็ต้องสูญไปหมด ดังแสดงไว้ในกราฟหมายเลข 3

จากการพิจารณาสมาคมบำนาญแห่งที่ 1 ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกที่มีความชรภาพเท่าเทียมกันแล้ว ถ้าจะพิจารณาต่อไปถึงสมาคมบำนาญแห่งที่ 2 ซึ่งแต่ละปีจะมีสมาชิกใหม่อายุ 60 ปี จำนวน 10,000 คน ได้เข้าเป็นสมาชิกในสมาคม การเพิ่มจำนวนสมาชิกทดแทนสมาชิกที่ตายได้แสดงไว้ในกราฟหมายเลข 4

ในสมาคมแห่งที่ 2 นี้ เงินฝากบำรุงรายสัปดาห์ของสมาชิก จะไม่สูงขึ้นอย่างรวดเร็วเหมือนเช่นสมาคมแห่งที่ 1 เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนสมาชิกในแต่ละปีซึ่งได้แสดงไว้ในกราฟหมายเลข 5

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

17,000
16,000
15,000
14,000
13,000
12,000
11,000
10,000
9,000
8,000
7,000
6,000
5,000
4,000
3,000
2,000
1,000

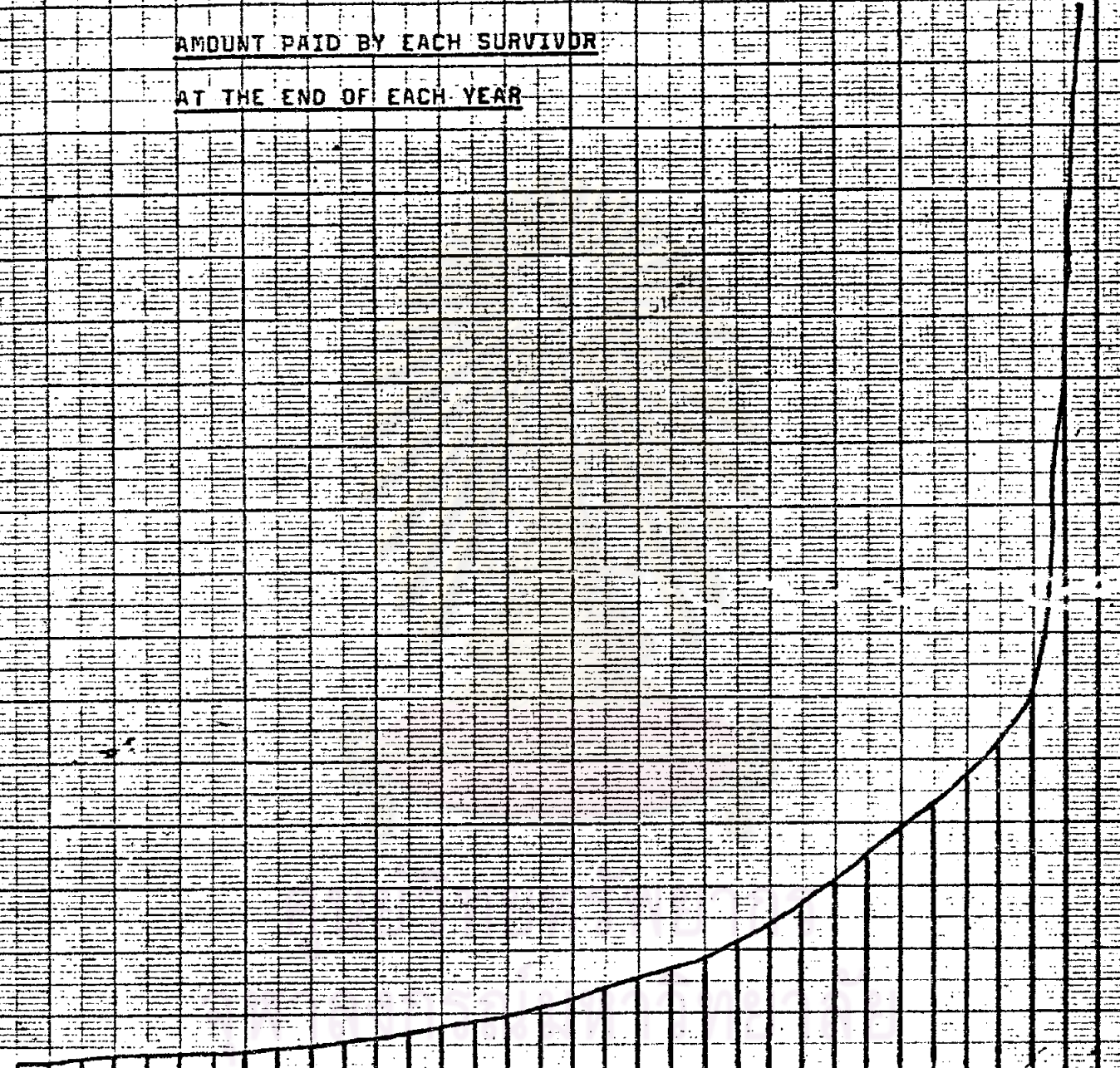
AMOUNT PAID BY EACH SURVIVOR
AT THE END OF EACH YEAR

GRAPH 13 149

60 65 70 75 80 85 90 95

(C.S.O. 1941)

AGE

NO. OF MEMBERS

NO. OF SURVIVORS WITH 10,000 NEW RETIERS OF 60 YEARS OLD

1940 150

AT THE END OF DIFFERENT YEARS

300,000

250,000

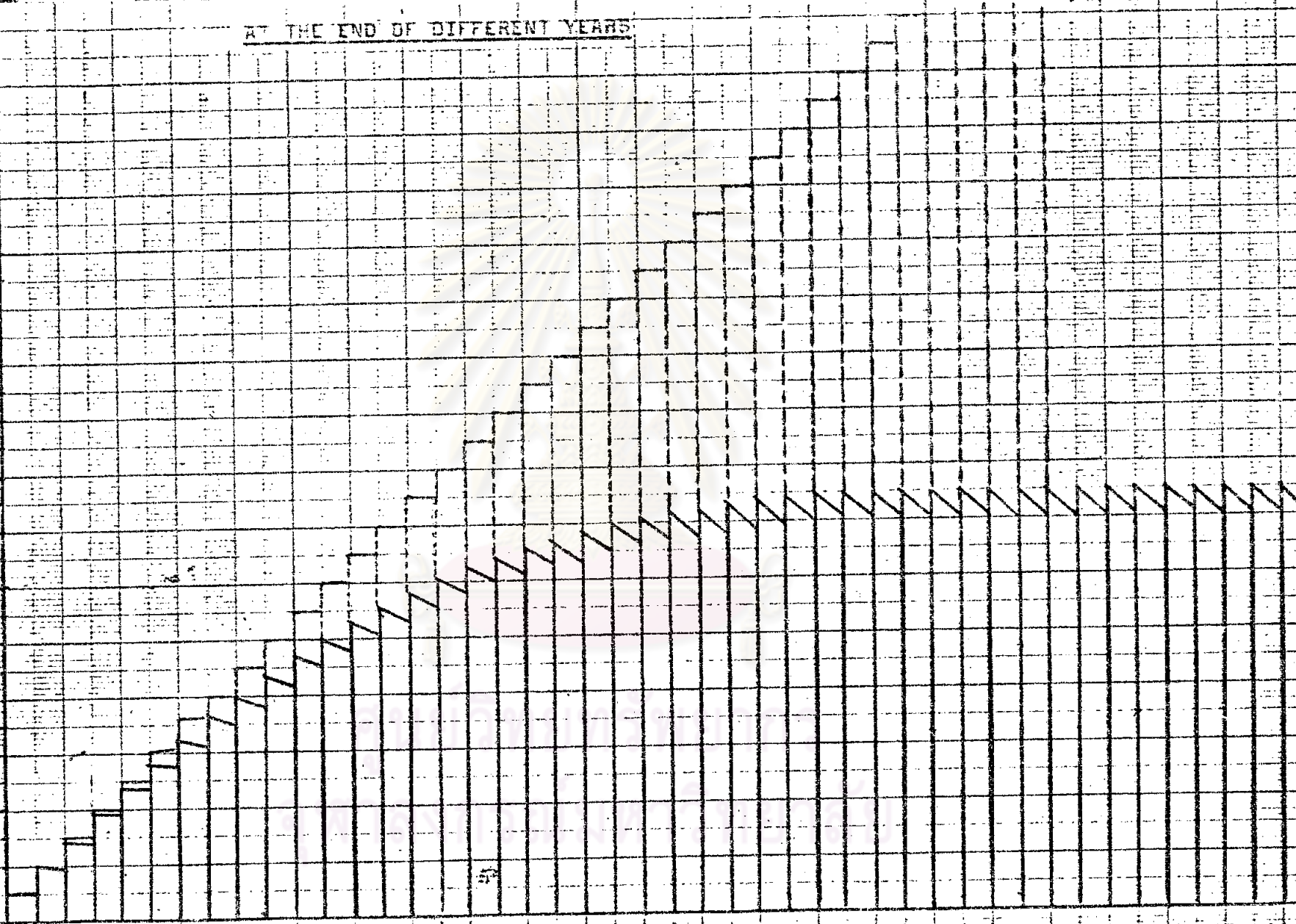
200,000

120,000

100,000

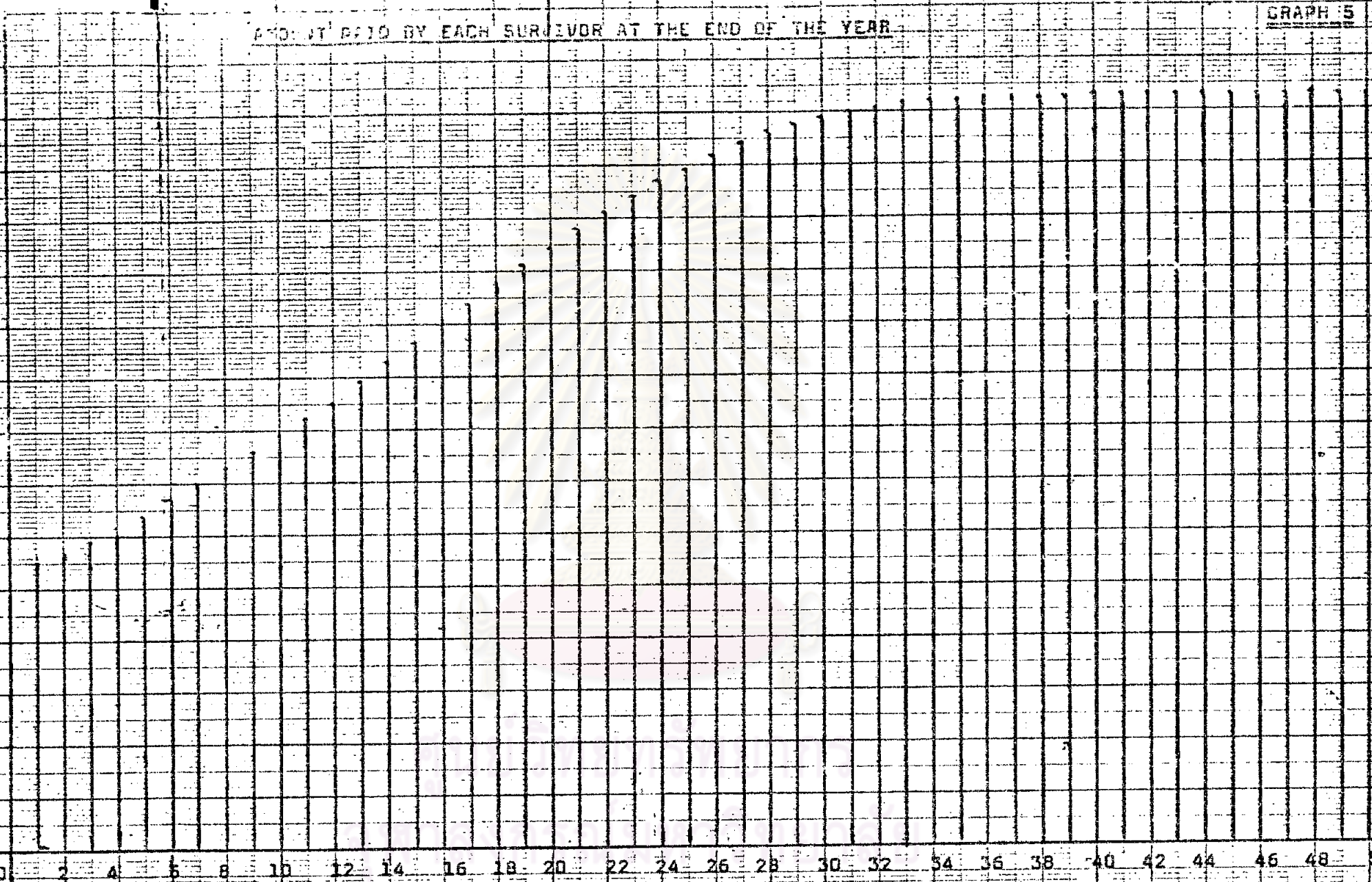
50,000

2 4 6 8 10 12 14 16 18 20 22 24 26 28 30 32 34 36 38 40 42 44 years

AMOUNT PAID BY EACH SURVIVOR AT THE END OF THE YEAR

800
700
600
500
400
300
200
100
0

Years

เมื่อสิ้นปีที่ 1 สมาชิกจะคงชำระเงินฝากบำรุงรายสัปดาห์คนละ 273 บาท เช่นเดียวกับ สมาคมฌาปนกิจแห่งที่ 1 แต่ภายหลัง 20 ปี จำนวนเงินฝากบำรุงสัปดาห์จะเป็นจำนวนปีละ 573 บาท กล่าวคือ มีจำนวนเพิ่มขึ้นมากกว่าสองเท่าของปีแรก ซึ่งจะเกิดผลต่อไปดังนี้

เมื่อสมาคมฌาปนกิจแห่งที่ 3 จัดตั้งขึ้นด้วยบุคคลที่มีอายุเยาว์ลงมาอีก (สมมุติว่าอายุ 50-55 ปี สมาชิกชำระเงินฝากบำรุงรายสัปดาห์คนละไม่เกิน 300 บาท ต่อปี การเพิ่มจำนวนสมาชิกทดแทนสมาชิกผู้ตายของสมาคมฌาปนกิจแห่งที่ 2 ก็จะทำให้ยากขึ้น อายุเฉลี่ยของสมาชิกจะสูงขึ้น และการชำระเงินฝากบำรุงรายสัปดาห์ก็จะสูงขึ้นด้วย ในไม่ช้าสมาคมแห่งที่ 2 ก็ไม่อาจจะหาสมาชิกใหม่มาทดแทนสมาชิกผู้ตายได้ สถานการณ์ก็คงเป็นทำนองเดียวกับสมาคมฌาปนกิจแห่งที่ 1 ซึ่งไม่อาจหาสมาชิกเพิ่มเติมได้อีกจนอาจจะต้องเลิกกิจการไป

ดังนั้น จึงพอสรุปข้อเสียซึ่งเป็นปัญหาสำคัญได้ว่า สมาชิกที่เข้าสมัครโดยมากเป็นผู้อยู่สูงอายุนั้นย่อมมีอัตราตายสูง การจ่ายเงินสงเคราะห์เป็นหน้าที่ของสมาชิกจะต้องเฉลี่ยกันออกตามจำนวนเงินสงเคราะห์ที่ต้องจ่ายเมื่อสมาชิกถึงแก่กรรม จำนวนสมาชิกจะลดลง แต่จำนวนอัตราเงินสงเคราะห์ที่ต้องจ่ายก็จะเพิ่มขึ้นทุกที การหาสมาชิกใหม่มาเพิ่มเติมมีความลำบากขึ้น เพราะผู้จะสมัครเป็นสมาชิกเกรงว่าจะต้องถูกเฉลี่ยเงินบำรุงศพในอัตราสูง สมาชิกที่เหลืออยู่ก็จะไม่มีเงินชำระและต้องทอดทิ้งให้ขาดอายุในที่สุด กิจการฌาปนกิจจึงจะต้องเลิกในภายหลัง

2. บริษัทไม่มีทุนสำรองเพียงพอจะรับผิดชอบจ่ายเงินสงเคราะห์ทดแทนสมาชิกที่ขาดอัตรา เมื่อจำนวนสมาชิกลดลงเพราะตาย หรือขาดอายุมากขึ้น และบริษัทไม่สามารถเก็บเงินจากสมาชิกที่เหลืออยู่ให้เพียงพอแก่การจ่ายเงินสงเคราะห์ได้ บริษัทก็จะต้องเลิกล้มไป ทำให้สมาชิกได้รับความเสียหาย และเสื่อมเสียชื่อเสียงของบริษัทผู้ดำเนินการ

3. มูลค่าเวนคืนกรมธรรม์ ถ้าสมาชิกไม่มีเงินพอจะจ่ายเป็นค่าฝากบำรุงรายสัปดาห์ ก็จะขาดอายุ สมาชิกจะสูญเสียสมาชิกภาพโดยไม่ได้รับเงินค่าเวนคืนกรมธรรม์ ดังเช่นการประกันชีวิตแบบตลอดชีพของบริษัทประกันชีวิต

ข้อเสียของการดำเนินงานตามกิจสงเคราะห์ดังกล่าวข้างต้น เป็นปัญหาสำคัญ ซึ่งกำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบัน แนวทางในการแก้ไขควรมีดังต่อไปนี้

1. ชี้แจงให้สมาชิกเข้าใจหน้าที่ของตน กล่าวคือในระยะเริ่มแรกสมาชิกมีหน้าที่ชำระค่าสมัครและบริการ 1,000 บาท และเงินฝากบำรุงรายสัปดาห์ครั้งแรก 240 บาท ถ้าเงินฝากนี้ถูกหักจ่ายบำรุงสัปดาห์เหลือน้อยกว่า 200 บาท บริษัทจะเรียกให้ฝากครั้งต่อไปให้ครบ 200 บาท

ตัวแทนของบริษัทจะได้รับมอบหมายให้ชี้แจงแก่ผู้ที่จะเข้าสมัครเป็นสมาชิกทราบหน้าที่ และความรับผิดชอบของตนโดยแจ้งชัดแล้วก่อนจะรับสมัคร ดังนั้น ถ้ามีสมาชิกรายใดไม่ชำระเงินแก่บริษัทจนขาดจากสมาชิกภาพ ก็จะมีสาเหตุจาก

1.1 ระบบการไปรษณีย์ของประเทศบกพร่อง ไปส่งจดหมายเรียกเก็บเงินแก่สมาชิก เพราะในบางกรณี การไปรษณีย์อาศัยกำหนดเป็นเจ้าหน้าที่ส่งจดหมาย หรือให้ฝากราษฎรนำส่ง แม้จะเป็นจดหมายลงทะเบียนก็ไม่ได้มีการเซ็นชื่อรับจดหมายซึ่งสูญหายเป็นจำนวนมาก

1.2 ประชาชนไม่เข้าใจวิธีการส่งเงินทางธนาคารจึงต้องรอให้ตัวแทนเป็นผู้เก็บเงินจนกระทั่งขาดอายุสมาชิก

1.3 สมาชิกบางรายขาดแคลนเงิน เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นภายหลัง

2. การแบ่งสมาชิกเป็นชุด ปกติจะแบ่งเป็นชุด ๆ ละ 5,000 คน เรียงตามลำดับหมายเลขทะเบียน สมาชิกแต่ละชุดมีหน้าที่รับผิดชอบจ่ายเงินบำรุงสัปดาห์เฉพาะผู้ตายที่อยู่ในชุดเดียวกันเท่านั้น การแบ่งสมาชิกเป็นชุด ๆ ละ 5,000 คนนี้ เนื่องจากบริษัทมีความมุ่งหมายคือ

2.1 เพื่อแบ่งเบาความรับผิดชอบในการจ่ายเงินบำรุงศพของสมาชิกให้อยู่ในขอบเขตจำกัดเฉพาะชุดของคนเท่านั้น

2.2 เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่สมาชิกมากที่สุด กล่าวคือให้สมาชิกที่มีอายุใกล้เคียงกันในชุดเดียวกัน ซึ่งจะไม่ให้ความเป็นธรรมแก่สมาชิกเลยถ้าจะบรรจุสมาชิกใหม่ที่ยังไม่มีสิทธิรับความคุ้มครองไปอยู่ในชุดที่สมาชิกอื่น ๆ มีสิทธิรับความสงเคราะห์แล้ว หรือจัดสมาชิกที่มีสิทธิรับเงินสงเคราะห์เพียง 5,000 บาท ไปอยู่ในชุดที่สมาชิกอื่น ๆ มีสิทธิรับเงินสงเคราะห์ 10,000 บาท

2.3 เพื่อจำกัดความรับผิดชอบของบริษัทในการจ่ายเงินสงเคราะห์ทดแทนสมาชิกที่ขาดอัตราภายในชุด และเพื่อจำกัดจำนวนทุนสำรองพิเศษที่จะจัดตั้งขึ้น เพราะการกำหนดทุนสำรองนี้จะต้องคำนวณตามจำนวนสมาชิกของแต่ละชุด คงจะได้กล่าวต่อไป

3. วางระเบียบการเลื่อนชุด เมื่อสมาชิกชุดใดขาดจำนวนไป ก็เลื่อนสมาชิกชุดหลังขึ้นแทนชุดแรก ตามลำดับหมายเลขทะเบียนเพื่อให้สมาชิกทุกชุดมีครบอัตรา 5,000 คน

ยอมเป็นที่ทราบอยู่แล้วว่า สมาชิกในชุดต่าง ๆ ที่จัดไว้จะต้องขาดอัตราไปเพราะถึงแก่กรรมหรือขาดอายุ การเพิ่มเติมจำนวนสมาชิกในชุดต่าง ๆ จึงเป็นสิ่งจำเป็น แต่บริษัทไม่ได้นำบรรจุสมาชิกใหม่แทนสมาชิกที่ขาดอัตราโดยตรง คือได้ใช้วิธีเลื่อนสมาชิกจากชุดถัดไปตามลำดับหมายเลขทะเบียนขึ้นทดแทนสมาชิกที่ขาดอัตราในชุดต้น ส่วนสมาชิกที่สมัครใหม่คงบรรจุไว้ในชุดสุดท้าย ทั้งนี้โดยมีความมุ่งหมายว่า

3.1 เพื่อให้สมาชิกในชุดหนึ่ง ๆ มีอายุใกล้เคียงกัน และมีจำนวนครบ 5,000 คนอยู่เสมอ ทั้งเป็นการแก้ปัญหาเรื่องการเพิ่มจำนวนสมาชิกของสมาคมอีกด้วย

3.2 เฉพาะสมาชิกชุดสุดท้ายเท่านั้นที่อาจจะขาดอัตราลง เพราะยังบรรจุไม่ครบหรือเพราะได้เลื่อนขึ้นไปทดแทนสมาชิกชุดต้น ๆ และสมาชิกชุดสุดท้ายนี้ถ้าถึงแก่กรรมโดยมีสิทธิรับเงินสงเคราะห์ บริษัทจะเป็นผู้รับผิดชอบจ่ายเงินทดแทนตามจำนวนสมาชิกที่ขาดอัตราทั้งหมดจนกว่าจะได้รับสมาชิกใหม่มาบรรจุให้ครบจำนวน

3.3 ในทางปฏิบัติปรากฏว่า ถ้าสามารถหาสมาชิกใหม่ได้ในอัตราเดือนละ ไม่ต่ำกว่า 850 คน ก็จะมีจำนวนสมาชิกครบชุด 5,000 คน ภายในเวลา 6 เดือน บริษัทก็ไม่จำเป็นต้องจ่ายเงินสงเคราะห์ทดแทนจำนวนสมาชิกที่ขาดอัตราในชุดสุดท้ายเลย ถึงแม้ว่าสมาชิกในชุดนี้จะถูกเลื่อนชุดไปอยู่ในชุดต้นเดือนละเท่าใดก็ตาม จำนวนสมาชิกที่คงเหลือในชุดสุดท้ายก็ล้วนแต่มีอายุการเป็นสมาชิกไม่เกินกว่า 6 เดือน แม้จะถึงแก่กรรมลงก็ยังไม่มียสิทธิรับเงินสงเคราะห์ และบริษัทก็ยังไม่ต้องจ่ายเงินทดแทนประการใด

3.4 แต่ในกรณีที่บริษัทได้รับสมาชิกใหม่เดือนละต่ำกว่า 850 คน อาจจะทำให้สมาชิกในชุดสุดท้ายที่ถึงแก่กรรมมียสิทธิรับเงินสงเคราะห์บริษัทก็ต้องรับผิดชอบจ่ายเงินทดแทนตามจำนวนสมาชิกที่ขาดอัตราไปบ้าง แต่เหตุการณ์เช่นนี้จะเป็นอยู่ไม่นานนัก เพราะบริษัทอาจแก้ไขโดยเร่งหาสมาชิกใหม่เพิ่มเติมให้ครบอัตราโดยเร็ว หรือถ้าทำไม่ได้ ถึงกับรับสมาชิกใหม่ชั่วคราวเพื่อรอการเลื่อนสมาชิกชุดที่ขาดอัตราขึ้นไปอยู่ชุดต้นจนหมดจำนวนได้

การจะแก้ไขโดยวิธีใด ย่อมแล้วแต่สถานการณ์ในขณะนั้น แต่มีหลักว่าบริษัทจะต้องผ่านระยะเวลาแห่งการเสี่ยงต่อความรับผิดชอบนี้ไปโดยเร็วที่สุด

4. จำกัดความรับผิดชอบของสมาชิกและจัดตั้งทุนสำรองพิเศษ

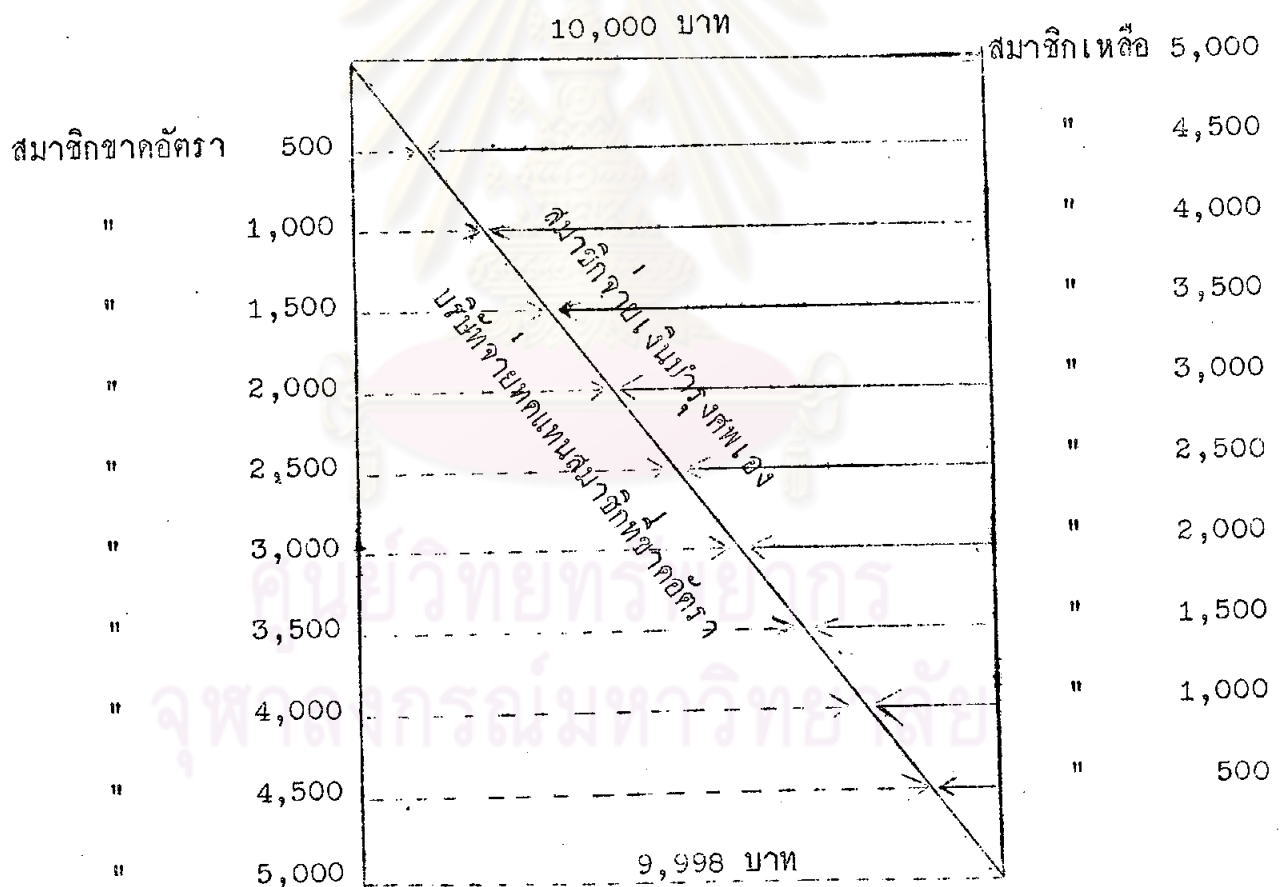
บริษัทควรจะจำกัดความรับผิดชอบของสมาชิกให้มีหน้าที่จ่ายเงินบำรุงศพ เช่น กำหนดให้สมาชิกจ่ายเพียงไม่เกินสพละ 2 บาท นอกนั้นบริษัทเป็นผู้รับผิดชอบเอง และได้จัดตั้งทุนสำรองพิเศษไว้โดยคำนวณว่า จะสามารถจ่ายเงินสงเคราะห์ได้จนถึงสมาชิกคนสุดท้าย

ในขณะที่บริษัทไม่สามารถหาสมาชิกเพิ่มเติมได้จำนวนสมาชิกชุดต่าง ๆ อาจลดลงเหลือเพียงชุดที่ 1 เป็นชุดสุดท้าย ในระหว่างการลดชุดลงมานั้น บริษัทก็คงมีความรับผิดชอบจ่ายเงินทดแทนสมาชิกที่ขาดอัตราในชุดต่าง ๆ คราวละชุด ๆ เป็นลำดับไป การเสี่ยงต่อความรับผิดชอบของบริษัทในชุดต่าง ๆ คงใช้เวลาไม่มากนัก เพราะอาจใช้วิธีปรับอัตราดังกล่าวใน

ข้อ 3 เว้นแต่ชุกที่ 1 ซึ่งเป็นชุกสุดท้ายเท่านั้นที่เราไม่สามารถจะเลื่อนสมาชิกไปอยู่ในชุกอื่นได้อีก บริษัทจะต้องรับผิดชอบเต็มที่ สำหรับจำนวนสมาชิกทั้ง 5,000 คนในชุกที่ 1

ความรับผิดชอบของบริษัทจะมีลักษณะแสดงในกราฟหมายเลข 6 ซึ่งจะชี้ให้เห็นว่า บริษัทควรจะต้องลงทุนสำรองพิเศษไว้เป็นจำนวนเงิน 25 ล้านบาท

กราฟหมายเลข 6 แสดงการจ่ายเงินบำรุงศพของสมาชิก และความรับผิดชอบของบริษัท

ตามรูปสี่เหลี่ยมนี้ ในชั้นแรกมีจำนวนสมาชิก 5,000 คน เมื่อสมาชิกคนที่ 1 ถึง
 แยกกรรม สมาชิกทุกคนรวมทั้งผู้ตายต้องจ่ายเงินค่าบำรุงศพคนละ 2 บาท รวมเป็น 10,000 บาท
 เพื่อจ่ายแก่ทายาทของผู้ตาย โดยบริษัทยังไม่ต้องจ่ายเงินทดแทนเลย ครั้นสมาชิกคนที่ 2 ถึง
 แยกกรรม บริษัทจะเริ่มจ่ายเงินทดแทนผู้ซึ่งขาดอัตราไปคนละ 2 บาท ส่วนสมาชิกที่ยังมีชีวิตอยู่ก็
 จะมีหน้าที่จ่ายเงินบำรุงศพรายละ 2 บาท จำนวนเงินซึ่งสมาชิกที่เหลืออยู่เป็นผู้จ่ายจะลดลง
 ครั้งละ 2 บาท ส่วนบริษัทก็ต้องจ่ายเงินทดแทนเพิ่มขึ้นครั้งละ 2 บาท เพื่อให้ครบจำนวน
 10,000 บาท เมื่อสมาชิกคนสุดท้ายถึงแก่กรรม บริษัทก็หักเงินบำรุงศพจากสมาชิกผู้มรณะนั้น
 เพียง 2 บาท และบริษัทต้องจ่ายเงินทดแทน 9,998 บาท

เพราะฉะนั้น จำนวนเงินที่บริษัทจ่ายทดแทนจะเท่ากับจำนวนเงินบำรุงศพที่สมาชิก
 ซึ่งมีชีวิตอยู่เป็นผู้จ่าย เมื่อบริษัทมีสมาชิกในชุดหนึ่ง 5,000 คน และสมาชิกแต่ละคนมีสิทธิรับ
 เงินสงเคราะห์เมื่อถึงแก่กรรมรายละ 10,000 บาท จำนวนเงินสงเคราะห์ทั้งสิ้นจึงเป็น
 50 ล้านบาท บริษัทก็ต้องรับผิดชอบไม่เกิน 25 ล้านบาท

การตั้งทุนสำรองพิเศษดังกล่าวข้างต้นนั้น มิได้มีความมุ่งหมายจะนำทุนสำรองไป
 จ่ายเป็นเงินฌาปนกิจสงเคราะห์ทดแทนสมาชิกที่ขาดอัตราเลย เพราะถ้าทำเช่นนั้นทุนสำรอง
 อาจหมดจำนวนลง บริษัทควรมุ่งหมายจะตั้งเงินทุนสำรองไว้เป็นหลักประกันความรับผิดชอบของ
 บริษัทเท่านั้น และจะต้องนำทุนสำรองนี้ไปลงทุน เช่นซื้อพันธบัตรของรัฐบาล หรือฝากประจำไว้
 ในธนาคาร ซึ่งจะได้ออกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7 ต่อปีทุก ๆ ปี จึงเพียงพอค่าใช้จ่ายของทุน
 สำรองมาจ่ายเป็นเงินสงเคราะห์ทดแทนสมาชิกที่ขาดอัตราให้เพียงพอได้ทั้งหมด

ตารางหมายเลข 7 และกราฟหมายเลข 8 จะแสดงจำนวนสมาชิกชุดสุดท้าย
 ที่บริษัทจะต้องรับผิดชอบทั้ง 5,000 คน

(สมมติว่าอัตราผลประโยชน์ 400 คน ในจำนวนสมาชิก 5,000 คน)

ปีที่	สมาชิก ภณะ	ร้อยละ	จ่ายแทนสมาชิกขาดอัตรา		รวมจ่าย	ดอกเบี้ยทุนสำรอง	ดอกเบี้ยคงเหลือ สมทบทุนสำรอง	ทุนสำรองใน ธนาคาร	หมายเหตุ
			ตั้งแต่อายุละ	ถึงอายุละ					
1.	400	8.00 %	2.-	798	159,600.-	1,750,000.-	1,590,400.-	26,590,400.-	
2.	400	8.69 %	800.-	1,598.-	479,600.-	1,861,328.-	1,381,728.-	27,972,128.-	
3.	400	9.52 %	1,600.-	2,398.-	799,600.-	1,958,048.96	1,158,448.96	29,130,576.96	
4.	400	10.52 %	2,400.-	3,198.-	1,119,600.-	2,039,140.38	919,540.38	30,050,117.34	
5.	400	11.79 %	3,200.-	3,998.-	1,439,600.-	2,103,508.21	663,908.21	30,714,025.55	
6.	400	13.33 %	4,000.-	4,798.-	1,759,600.-	2,149,981.78	390,381.78	31,104,407.33	
7.	400	15.38 %	4,800.-	5,598.-	2,079,600.-	2,177,308.51	97,708.51	31,202,115.84	
8.	400	18.18 %	5,600.-	6,398.-	2,399,600.-	2,184,146.10	- 215,451.90	30,986,663.94	
9.	400	22.22 %	6,400.-	7,198.-	2,719,600.-	2,169,066.47	- 550,533.53	30,436,130.41	
10.	400	28.57 %	7,200.-	7,998.-	3,039,600.-	2,130,029.12	- 909,070.88	29,527,059.53	
11.	400	40.00 %	8,000.-	8,798.-	3,359,600.-	2,066,894.16	-1,292,705.84	28,234,353.69	
12.	400	66.66 %	8,800.-	9,598.-	3,679,600.-	1,976,404.75	-1,703,195.25	26,531,158.44	
13.	200	100.00 %	9,600.-	9,998.-	1,959,800.-	1,857,181.09	- 102,618.91	26,428,539.53	
					24,995,000.-				

สมมติว่า อัตราการเติบโต 400 คน จากจำนวนสมาชิก 5,000 คน

จำนวนเงิน

ทุนสำรองนอกบัญชี

เงินฝากประจำจากภาคเอกชน

26,428,535.53 บาท

24,995,000.- บาท

12/12

จากตารางหมายเลข 7 และกราฟหมายเลข 8 นี้มีข้อสมมุติดังต่อไปนี้

1. อัตราภาระกำหนดให้เป็นปีละ 400 คน หรือ 8% ของจำนวนสมาชิก ทั้งชุดในปีแรก และจำนวนร้อยละของสมาชิกที่ถึงแก่กรรมจะเพิ่มสูงขึ้นทุก ๆ ปี จนถึงปีสุดท้ายซึ่งสมาชิกจะถึงแก่กรรมทั้ง 100% ของจำนวนสมาชิกที่เหลือนั้น
2. อัตราภาระซึ่งสำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้สำรวจไว้ ประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 65 ปีขึ้นไปมีอัตราภาระดังนี้

พ.ศ.	จำนวนผู้มรณะ	อัตราภาระ
พ.ศ. 2503		4.7 %
พ.ศ. 2504	"	4.7 %
พ.ศ. 2505	"	5.0 %
พ.ศ. 2506	"	5.4 %
พ.ศ. 2507	"	4.9 %

การที่คิดอัตราภาระไว้ 8% นั้น เนื่องจากผู้มีอายุการเป็นสมาชิกลานยอมมีอายุสูงขึ้น และมีอัตราภาระสูงขึ้นด้วย

3. จำนวนเงินที่บริษัทจะจ่ายทดแทนสมาชิกที่ขาดอัตราที่ค่าใช้จ่ายหลักการที่อธิบายไว้ข้างท้ายกราฟหมายเลข 6
4. จำนวนดอกเบี้ยซึ่งนำมาใช้จ่ายเป็นดอกเบี้ยของพันธบัตรและเงินฝากธนาคาร ในอัตราร้อยละ 7 ต่อปี ถ้าปีใดมีดอกเบี้ยมากกว่าเงินสงเคราะห์ซึ่งจะต้องจ่าย ก็จะนำดอกเบี้ยส่วนเกินนั้นสมทบกับ เงินต้นเพื่อเป็นทุนสำรองต่อไป

จากตารางหมายเลข 7 และกราฟหมายเลข 8 แสดงการนำดอกเบี้ยมาจ่ายเป็นเงินสงเคราะห์ทดแทนสมาชิกที่ขาดอัตราในชุดสุดท้าย ซึ่งบริษัทต้องรับผิดชอบมากที่สุดก็ได้พิสูจน์ให้เห็นว่า อาจะใช้เพียงดอกเบี้ยเท่านั้นก็เป็นการเพียงพอแล้ว ส่วนความรับผิดชอบของบริษัท

ที่อาจจะต้องจ่ายเงินสงเคราะห์ทดแทนสำหรับสมาชิกชุกอื่น ๆ ซึ่งกำลังลดชุกลงมาหาชุกสุดท้าย นั้น เป็นความรับผิดชอบในช่วงเวลาอันสั้น และไม่ตองจ่ายจนถึงสมาชิกคนสุดท้าย เพราะจะต้องมีการเลื่อนชุกไปหาชุกที่ 1 จำนวนเงินที่ต้องจ่ายทดแทนสำหรับชุกต่าง ๆ จึงน้อยกว่าชุกที่ 1 แนนอน เพราะฉะนั้น ถ้าเราจัดทุนสำรองจำนวนนี้ครบถ้วนแล้ว ปัญหาการขาดแคลนเงินสำหรับจ่ายทดแทนสมาชิกในชุกต่าง ๆ จนถึงชุกสุดท้ายก็จะหมดสิ้นไปทันที กล่าวคือ ทุนสำรองจำนวนนี้ สามารถเป็นประกันการจ่ายเงินสงเคราะห์แก่สมาชิกทุกชุกและทุกคน ที่มีสิทธิรับเงินสงเคราะห์ได้จนถึงสมาชิกคนสุดท้าย

ตัวอย่างวิธีการฌาปนกิจสงเคราะห์ที่ดี

โดยปกติ หลักการฌาปนกิจสงเคราะห์จะบรรลุผลสำเร็จในการดำเนินงานได้เมื่อไม่มีความเสี่ยงเกิดขึ้นอันเนื่องจากอายุของสมาชิก ดังนั้น ในการแก้ไขปัญหานี้ ประเทศต่าง ๆ จึงได้นำหลักการประกันสังคมซึ่งรวมการฌาปนกิจสงเคราะห์ไว้ด้วยเข้าไปใช้ เพราะจะเป็นการเพิ่มจำนวนผู้เอาประกันซึ่งอยู่ในภาวะจ่ายอมและมีจำนวนสมาชิกมากพอควรแก่การดำเนินงานฌาปนกิจสงเคราะห์ได้

ในประเทศฝรั่งเศส มีการประกันหลายประเภท เช่นการประกันคนงาน ซึ่งรวมถึงคนงานที่มีมือในโรงงานอุตสาหกรรมด้วย

ในสวีตเซอร์แลนด์ มีการประกันสังคมของพลเมืองทั้งประเทศ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2491 จำนวนเงินที่ต้องชำระในการประกันนั้นปกติคิดร้อยละ 5 ของเงินรายได้จากงานอาชีพ โดยไม่จำกัด ผู้ที่ไม่มีรายได้ก็ชำระตามมูลคาทรัพย์สินของตน (อัตรพิเศษ) ผลประโยชน์แห่งการประกัน จะคำนวณจากผลเฉลี่ยของเงินที่ชำระเป็นรายปีแห่งการประกันอย่างต่ำที่สุด และอย่างสูงที่สุดคนหนุ่มสาวซึ่งอยู่ในวันทำงานจะต้องจ่ายเพื่อคนชรา ชายที่มีอายุเกินกว่า 65 ปี และหญิงที่มีอายุเกินกว่า 62 ปี จำนวนเงินเบี้ยประกันของผู้มีรายได้สูง ก็จะแบ่งช่วยเหลือผู้เอาประกันที่ไร้สิทธิสงเคราะห์น้อย

โดยหลักการแล้ว รัฐบาลจะออกเงินสมทบอย่างน้อย 1 ใน 4 ของรายจ่ายเงินสงเคราะห์ทั้งหมด และด้วยเหตุที่เงินก้อน ถ้าวางของเพิ่มเติมมีอัตราเพิ่มขึ้นสูงกว่าผลประโยชน์ที่ผู้เอาประกันจะได้รับ ดังนั้นรัฐบาลจึงมีเงินมากพอที่จะตั้งเป็นเงินคนสำรอง เมื่อจำนวนคนชราเพิ่มมากขึ้นในปีต่อ ๆ ไป จำนวนทุนสำรองก็ต้องมีเพียงพอที่จะจ่ายเป็นค่าเบี้ยประกันแก่พลเมืองเหล่านี้

ประโยชน์ที่สำคัญของการประกันเช่นนี้ ก็คือทำให้สามารถจ่ายบำนาญแก่คนชราได้ โดยจ่ายนำมาจากบุคคลที่อยู่ในวัยทำงาน

ความสำเร็จของการประกันอาจเกิดขึ้นได้โดยเงื่อนไขดังนี้

1. มีกฎเกณฑ์บังคับ เพื่อช่วยในการเพิ่มจำนวนสมาชิกผู้เอาประกันได้โดยอัตโนมัติ
2. ความยั่งยืนของงานการประกันสังคม

การที่บริษัทประกันชีวิตเปิดดำเนินการงานฌาปนกิจสงเคราะห์ขึ้นมานั้น เพื่อต้องการจะช่วยเหลือสงเคราะห์แก่ผู้สูงอายุ ซึ่งไม่สามารถจะหาหลักประกันจากวิธีการประกันชีวิตได้แล้ว และไม่อาจจะอาศัยการประกันสังคมดังกล่าวได้ เนื่องจากยังไม่ได้มีการจัดทำขึ้นในประเทศไทย บริษัทประกันชีวิตจึงจัดช่วยเหลือในรูปของการฌาปนกิจสงเคราะห์ ซึ่งเป็นแบบที่ประชาชนรู้จักอย่างกว้างขวาง และสมัครใจจะขอรับความสงเคราะห์ในรูปนั้น

ครั้นจะเปลี่ยนรูปการฌาปนกิจให้เป็นการประกันชีวิตแบบตลอดชีพ สมาชิกก็อาจไม่เข้าใจและไม่ประสงค์จะให้เปลี่ยนแปลง ถ้าจะใช้วิธีชอรองให้เปลี่ยนแปลง สมาชิกก็มีสิทธิตามกฎหมายที่จะปฏิเสธ และที่จะเลือกให้บริษัทรับผิดชอบตามเงื่อนไขแห่งการฌาปนกิจสงเคราะห์ตามกรมธรรม์ฉบับเดิมต่อไป (พระราชบัญญัติประกันชีวิตมาตรา 23) แต่ถ้าจะใช้วิธีบังคับโดยแก่พระราชบัญญัติประกันชีวิตหรือออกพระราชบัญญัติใหม่ให้มีผลบังคับได้ ก็อาจจะเกิดความเสียหายแก่สมาชิกผู้ไม่มีความสามารถ และไม่สามารถจะปฏิบัติได้ ทั้งยังอาจเข้าใจ

ไปว่ารัฐบาลออกกฎหมายเพื่อช่วยให้บริษัทประกันชีวิตหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบ โดยไม่คำนึงถึงความเสี่ยงของประชาชน

เพราะฉะนั้น การประกอบการค้าปลีกจึงเคร่งครัดอย่างไม่ประมาท และเป็นไปตามแผนการที่เตรียมไว้ล่วงหน้าตามเหตุผลที่กล่าวข้างต้นแล้ว จะไม่เป็นการเสี่ยงอันตรายหรือเป็นภัยแก่สมาชิกแต่อย่างใด ตรงกันข้ามกลับจะเป็นการระดมทุนภายในประเทศวิธีหนึ่ง ซึ่งรวมเป็นเงินกองทุนในบริษัทเพื่อนำไปลงทุนในพันธบัตรรัฐบาล เป็นการหมุนเวียนเงินเพื่อเป็นประโยชน์แก่การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศอีกด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย